

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
2. Bygningsmæssige forhold mv.....	4
2.1. Bygning og gangarealer	4
2.2. Cellerne	5
2.3. Øvrige rum mv.....	7
2.3.1. Besøgsrum.....	7
2.3.2. Gårdtursarealer.....	8
2.3.3. Kondirum	8
2.3.4. Skolestue	9
2.3.5. Toilet og bad	9
2.3.6. Køkken.....	10
2.3.7. Biblioteksforhold	10
2.3.8. Værksted	11
2.3.9. Personalerum mv.....	11
3. Arbejde, fritid og undervisning.....	12
3.1. Arbejde.....	12
3.2. Fritid.....	14
3.3. Undervisning.....	14
4. Lægebetjening mv. og renselvæske	14
5. Belæg	16
6. Andre forhold.....	17
6.1. Forplejning	17
6.2. Mad udefra	18
6.3. Købmand.....	18
6.4. Tv-ordning	18
6.5. Vaskemaskine mv. og køleskabe	19
6.6. Fællesskab.....	19
6.7. Besøg.....	20

6.8. Talsmandsordning.....	20
6.9. Avishold.....	21
6.10. Samarbejde med de sociale myndigheder.....	21
7. Samtaler med indsatte.....	21
7.1. De hygiejniske forhold i arresthuset.....	22
7.2. Madrasser mv. og dyner og puder.....	22
7.3. Muligheden for at tale i telefon uden for andre indsattes hørevidde.....	23
8. Gennemgang af rapporter.....	24
8.1. Disciplinærsager.....	24
8.1.1.....	24
8.1.2.....	26
8.1.3.....	29
8.1.4.....	31
8.1.5.....	32
8.1.6.....	33
8.1.6.1.....	34
8.1.6.2.....	37
8.1.7.....	46
8.1.8.....	48
8.1.9.....	50
8.1.10.....	50
8.1.11. Arresthusets sanktionsvalg.....	52
8.2. Udgangssager.....	53
8.2.1.....	60
8.2.2.....	61
8.2.3.....	63
8.2.4.....	64
8.2.5.....	65
9. Opfølgning.....	65
10. Underretning.....	66

1. Indledning

Den 1. januar 1997 trådte lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand i kraft. I bemærkningerne til lovforslagets § 18 er det forudsat at ombudsmanden foretager systematiske inspektioner af fængsler til opfyldelse af en anbefaling fra Den Europæiske Komité vedrørende forebyggelse af tortur og anden umenneskelig behandling eller straf. Samtidig blev retsplejelovens § 779 ophævet, jf. ombudsmandslovens § 31, stk. 2. Det tilsyn som medlemmer af Københavns Borgerrepræsentation og amtsrådene havde ført med varetægtsarrestanters behandling og forholdene i varetægtsfængsler (arresthuse) i henhold til retsplejelovens § 779, ophørte således med virkning fra den 1. januar 1997. Det er herved forudsat at denne tilsynsopgave i fremtiden varetages af ombudsmanden.

Som et led i inspektionsvirksomheden foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere den 21. november 2000 inspektion af Arresthuset i Kalundborg. Til stede under inspektionen var Politimesteren i Kalundborg, arrestforvareren, overvagtimesteren og to fængselsfunktionærer (tillidsmanden og sikkerhedsrepræsentanten). I forbindelse med inspektionen modtog jeg rapportmateriale til gennemgang, jf. nærmere pkt. 8 nedenfor.

Inspektionen den 21. november 2000 bestod af samtaler med arresthusets ledelse og medarbejdere, jf. ovenfor og en rundgang i arresthuset. I tilslutning hertil udarbejdede jeg

et referat af det indledende møde med ledelsen og repræsentanter for de ansatte,
et notat om iagttagelser under rundgangen i arresthuset (de fysiske rammer mv.) og
et referat af det afsluttende møde med ledelsen og repræsentanter for de ansatte.

Med brev af 19. december 2000 sendte jeg det nævnte materiale til arresthuset og politimesteren idet jeg bad om at modtage eventuelle bemærkninger eller tilføjelser inden en måned.

Jeg modtog herefter et brev af 8. januar 2001 med arresthusets bemærkninger som er indarbejdet i rapporten.

Politimesteren har i brev af 15. januar 2001 oplyst ikke at have bemærkninger til materialet.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Kalundborg, Politimesteren i Kalundborg og Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på myndighedernes eventuelle bemærkninger om de faktiske forhold som den foreløbige rapport måtte give anledning til. Jeg har i den anledning modtaget nogle få bemærkninger fra direktoratet som er indarbejdet i den endelig rapport.

2. Bygningsmæssige forhold mv.

2.1. Bygning og gangarealer

Arresthuset er placeret i Kalundborgs centrum mellem rådhuset mod vest og politistationen mod øst. Arresthuset er en toetages murstensbygning fra 1882. Væggen mod vest er dog i stueetagen pudset og på første sal vandskuret. Arresthuset er moderniseret/ombygget flere gange, senest i 1998 hvor den tidligere arrestforvarerbolig blev inddraget til arresthusformål. Denne bygning er sammenbygget med hovedbygningen og ligger vinkelret på denne således at arresthuset danner bogstavet L med hovedbygningen som den længste akse (nord/syd). Hovedbygningen har mod øst en yderligere (mindre) tilbygning i to etager. Denne tilbygning rummer de indsattes toiletter, bade- og kondirum.

Der er en lidt smal cellegang på hver etage. Cellegangene er beliggende i den ene side af hovedbygningen længst væk fra gårdarealet som strækker sig langs hovedbygningens vestside mod rådhusets bagside. Hovedbygningens etager er forbundet med en trappe af træ omtrent midt i bygningen.

Der er indgang til cellegangen i stueetagen gennem en tremmedør. Over for trapperummet fører en dør fra cellegangen til køkken, værksted og skolestue beliggende i den tidligere arrestforvarerbolig. Begge cellegange er malet i en lys, gullig farve og væggene er dekoreret med smalle røde og blå zigzagstriber. Cellegangene er belagt med røde og gule fliser. Der hænger indrammede billeder og enkelte opslagstavler på gangene. På cellegangen i stueetagen ovenpå et køkkenskabsmodul med en bordplade står en potteplante. På cellegangen på første sal står der pottedplanter på gulvet. Her er endvidere opsat hylder på væggen til biblioteksbøger. På denne cellegang er der endvidere anbragt et smalt bord op ad ydervæggen. Cellegangene oplyses af loftslamper med lysstofrør.

Dørkarmene og ydersiden af celledørene er malet i forskellige blå farver. Numrene på celledørene blev dækket ved malerarbejdet og er ikke blevet malet på dørene igen.

Cellegangene fremtræder smalle og farvemæssigt spraglede.

2.2. Cellerne

Der er ikke observationscelle, sikringscelle, venterum eller lignende i arresthuset.

Der er ni enkeltceller og to tremandsceller. Den ene af de to tremandsceller var under inspektionen under ombygning til en tomandscelle og en enkeltcelle og indgår derfor ikke i beskrivelsen (den anden tremandscelle skal ombygges tilsvarende og blev besigtiget under inspektionen, men er på grund af den forestående ombygning heller ikke nærmere beskrevet). Der vil således efter ombygningen stadig være plads til 15 indsatte.

Samtlige celler vil få udskiftet vinduerne til termoruder. Vinduerne er leveret, og arbejdet afventede alene at tømreren fik tid. Ifølge arresthusets oplysninger i brev af 8. januar 2001 skulle vinduerne være monteret i februar måned 2001.

Celle nr. 1, 10 og 11 blev besigtiget efter mit ønske.

Enkeltcellerne der er rektangulære i formen, er relativt små (ca. syv m²), men kan virke større fordi der er højt til loftet. Enkeltcellerne er møbleret med en seng, et bord med tilhørende stol og et skab. På væggen ud mod cellegangen er der under et spejl monteret en håndvask med koldt vand (en enkelt celle har dog efter det oplyste også varmt vand). De indsatte har mulighed for at medbringe en elkoger eller en kaffemaskine, og der kan lejes tv af arresthuset. Lejen udgør fem kr. pr. dag.

Cellerne er oprindeligt hvidmalede på vægge og loft. Cellerne fremtræder dog på nuværende tidspunkt ikke særligt lyse og bærer præg af ikke at være malet for nylig. Der er udsigt fra cellerne gennem et tremmevindue hen over gårdtursarealet til rådhusets bagside. På forespørgsel om mulighed for indkig blev det oplyst at de to øverste etager på rådhuset anvendes af skatteforvaltningen og pædagogisk/psykologisk rådgivning. Cellerne er oplyst af en loftslampe og en lampe over vasken.

Lågerne på celledskabene var næsten alle taget af. Sengene er – bortset fra i to tilfælde skibsbrikse – opslagssenge af jern monteret på cellens ene langvæg. Sengene er udstyret med en tynd skumgummimadrass, i nogle tilfælde to madrasser. Mellem madrassen og lamelsengebunden er der indskudt en træplade uden ventilationshuller. Trægulvet i cellerne er belagt med linoleumsfliser. Gulvbelægningen er generelt nedslidt og gulvfliserne flapper visse steder – særligt under radiatorerne og ved vasken. Arrestforvareren oplyste under rundgangen at der er planer om at udskifte gulvet på tre celler om året med hele stykker linoleum. Arresthuset

har i brevet af 8. januar 2001 oplyst at arresthuset den 20. december 2000 har modtaget nyt celleinventar til samtlige celler plus tv-borde til alle celler.

Jeg går ud fra at cellevinduerne nu er udskiftet som planlagt. Jeg går endvidere ud fra at cellerne vil blive vedligeholdt med maling i nødvendigt omfang, og i den rækkefølge som indflytninger på de enkelte celler gør det muligt. Jeg går endvidere ud fra at gulvudskiftningen planlægges således at de værste gulve tages først.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om udskiftningen af inventaret i cellerne også omfatter sengene. I benægtende fald beder jeg arresthuset om at oplyse hvorfor der i hvert fald i nogle celler er indskudt en træplade uden ventilationshuller mellem madras og lamelsengebund.

2.3. Øvrige rum mv.

2.3.1. Besøgsrum

Besøgsrummet ligger bag ved vagtstuen i hovedbygningens sydvestlige hjørne og svarer i størrelse til en enkeltcelle (ca. syv m²). Der er adgang til besøgsrummet gennem et forrum hvor der er et skab til brug for de besøgende og tillige plads til eventuelt overtøj. Ved siden af forrummet er et rum med toilet og bad. Rummet der er beklædt med fliser, fremtræder rent og velholdt.

Besøgsrummet er møbleret med en briks betrukket i spraglede farver fortrinsvis i rødt og orange, et bord og fire stole. I det ene hjørne er opsat en håndvask. Gulvet er belagt med linoleum. Væggene er malet i en varm lysegul farve, og loftet er hvidtet. Belysningen består af en loftslampe og en lampe over vasken. I skabet er der engangslagner, kondomer og tebreve. Rummet er udsmykket med et billede på væggen og en potteplante i

vindueskarmen. Besøgsrummet er (af en af de kvindelige betjente) forsynet med aflagt legetøj til besøgende børn.

Besøgsforholdene fremtræder indbydende og pæne og giver mig ikke anledning til bemærkning.

2.3.2. Gårdtursarealer

Fra trapperummet er der udgang til et rektangulært gårdtursareal der ligger mellem arresthusets hovedbygning og rådhusets bagside. Gårdtursarealet er 82,5 m² stort (heraf er 15,6 m² isolationsgård). I den nordligste ende af gårdtursarealet ligger et aflåst lagerrum med en dør ud til rådhusets gård. Gårdtursarealet er dækket af et net som er tæret visse steder; nettet hviler på limtræsdragere. Gårdtursarealet er mod ydermuren ind mod rådhusets gård opdelt i tre overdækkede båse.

På væggen i den midterste bås er der monteret en bæk. På væggen ind til gårdtursarealet for isolationsindsatte er der ligeledes monteret en bæk. I båsene stod der flytbare havemøbler (klapstole) fremstillet af plastik. På væggen mod syd er monteret en basketballring med net på en spånplade. Nogle af pladens hjørner var faldet af, og pladen bar præg af lang tids brug og meget regnvand. Væggene er op til første sals højde malet i en kold, lys, beige farve som mange steder er skallet af. En enkelt væg er blegere end de øvrige. Jorden er belagt med sf-(beton)sten.

Gårdtursarealet fremtræder trist og noget slidt. Jeg henstiller til arresthuset at foranledige at væggene op til 1. sals højde bliver malet. Jeg henstiller endvidere til arresthuset at forny den plade som basketballringen er monteret på. Jeg beder arresthuset om at oplyse mig om hvad der sker i anledning af min henstilling.

2.3.3. Kondirum

På første sal er der i et tidligere lægerum indrettet kondirum. Gulvet er belagt med vinyl der er meget slidt. Lokalet er indrettet med en motionscykel og en træningsmaskine med tilhørende bænk. På væggen er monteret en vask med koldt vand. I lokalet forefindes endvidere en gammeldags personvægt (bismervægt). Belysningen kommer fra en lampe uden kuppel højt på væggen isat en sparepære. Lampen er tilsluttet en ventilator. Der er intet vindue i rummet. Der kommer dagslys ind i lokalet fra et højsiddende areal med klare ”vinduesbyggesten”.

Jeg går ud fra at den planlagte udskiftning af gulvbelægningen i cellerne også omfatter gulvet i kondirummet. Jeg går endvidere ud fra at arresthuset har monteret eller vil montere en kuppel på lampen i kondirummet. Med hensyn til fritidstilbuddene henviser jeg til det jeg har anført nedenfor under pkt. 3.2.

2.3.4. Skolestue

Skolestuen ligger i den tidligere arrestforvarerbolig og er på 16 m². Lokalet har et hvidmalet loft og lyse vægge. Gulvet er et afhøvlet trægulv. Skolestuen er møbleret med et langt spisebord med tilhørende stole. Der er endvidere opsat nogle smalle køkkenelementer og køkkenskabe langs den nordlige væg. På væggene er ophængt billeder, og der er planter i vindueskarmen.

2.3.5. Toilet og bad

Der er toilet til de indsatte på begge etager med koldt og varmt vand. I stueetagen er der tillige bad. Toilettet på første sal ligger ved siden af kondirummet. Det varme vand i badet i stueetagen aktiveres med en polet som giver mulighed for at bade i ca. fem minutter. Toilet- og baderummene i stueetagen er beklædt med fliser og har terrazzogulv. Brusebadet er placeret i et hjørne hvor gulvet er forsænket mod et afløb. Badet er for-

synet med et bruseforhæng. På væggen i baderummet er der opsat en knagerække; knagerne manglede. Der står en vaskebænk til at lægge tøjet på.

Det fremgår af arresthusets brev af 8. januar 2001 at begge toiletter er blevet udstyret med papirhåndklæder og sæbeautomater efter mit forslag under inspektionen. Herefter og idet jeg går ud fra at knagerne i knagerækken i badeværelset er eller vil blive sat i igen, foretager jeg mig ikke mere vedrørende arresthusets toilet- og badeforhold.

2.3.6. Køkken

Køkkenet er beliggende i den tidligere arrestforvarerbolig og har en luge ud til cellegangen i stueetagen således at de indsatte selv kan hente deres mad. Væggene i køkkenet er beklædt med lyse fliser. Rummet er oplyst af lysstofrør i loftet. I køkkenet tilberedes al maden, der leveres fra Statsfængslet i Jyderup – herunder den varme mad (dybfrost) i en varmluftovn. I køkkenet forefindes endvidere et komfur med ovn.

2.3.7. Biblioteksforhold

Der er ikke indrettet noget egentligt bibliotekslokale, men derimod op-hængt hylder på væggen på cellegangen på første sal til et pænt udvalg af bøger; ca. syv hyldemeter med ca. 300 titler. Der forefindes endvidere et stort antal tegneserier og et bogkatalog (romankatalog) udgivet i 1990. Kommunebiblioteket i Kalundborg kommer en gang hver anden uge for at modtage bestillinger på bøger mv. De fleste indsatte sørger selv for bogbytning, men der eksisterer også en celle-til-celle-ordning hvor bøger bringes. Der kan endvidere bestilles lydbøger, bøger med stor skrift, bøger på andre sprog mv. Det blev oplyst at der er mest afsætning på tegneserierne.

Idet jeg går ud fra at arresthuset har foranlediget eller vil foranledige at arresthusets bibliotek udstyres (også) med det sidst udkomne romankatalog og er opmærksom på dette forhold i fremtiden, foretager jeg mig ikke mere vedrørende biblioteket.

2.3.8. Værksted

Værkstedet er indrettet i den tidligere arrestforvarerbolig i et lokale på størrelse med skolestuen (ca. 16 m²). Der er linoleum på gulvet, og væggene er malet med en lyseblå farve. Langs ydervæggen i lokalets ene side er der monteret et arbejdsbord i hele rummets længde, og under bordet er der en hylde ligeledes i hele rummets længde. På bordet står en miniovn. Ved den modsatte væg står endnu et (mindre) arbejdsbord. Der er desuden tre stole i lokalet.

Ved de to arbejdsborde kan efter det oplyste tre indsatte arbejde ad gangen. Der arbejdes overvejende med elektronikmontering, dog i aftagende omfang.

Mellem værkstedet og cellegangen i hovedbygningens stueetage er en smal korridor.

2.3.9. Personalerum mv.

Personalets vagtstue er beliggende i hovedbygningens sydøstlige hjørne ved siden af besøgsrummet. Væggene i rummet er beklædt med glasfibervæv malet i en lys farve, og gulvet er belagt med linoleum. Rummet er møbleret med to skriveborde med to pc'er, telefon og andet kontorudstyr, to stole, et antal arkivskabe, tv og video samt en briks som anvendes af sovevagten. Over briksen er placeret et overvågnings-tv med fire faste billeder. Herfra kan også eventuel trafik på rådhusets brandtrappe – der

ligger ganske tæt på arresthusets gårdtursareal – overvåges. Vagtlokalet er endvidere udstyret med overskabe, en vask og et komfur. I vagtstuen forefindes en knap der kan sætte telefonen på cellegangen i stueetagen i funktion.

Ved siden af kontoret ligger personalets spiserum (i den tidligere arrestforvarerbolig). Også her er væggene malet i en lys farve, og også her er der linoleum på gulvet. Rummet er møbleret med et spisebord med tilhørende stole, et mindre sofabord med to lænestole, en gulvlampe og yderligere et overvågnings-tv.

Inderst i den tidligere arrestforvarerbolig – forbi trappen til første sal – ligger arrestforvarerens kontor møbleret med et stort skrivebord, en reolvæg og to stole.

På første sal i den tidligere arrestforvarerbolig er der efter det oplyste desuden et badeværelse og omklædningsfaciliteter for de ansatte.

De besigtigede personalerum er alle lyse, venlige og i god stand.

Der var generelt i arresthuset ryddeligt og en pæn orden. Vedligeholdelsesstandarden var endvidere generelt god. De bygningsmæssige forhold giver mig herefter ikke anledning til bemærkninger ud over det som jeg har anført ovenfor under pkt. 2.2 (cellerne) og 2.3 (gårdtursareal, kondirum, toilet- og badeforhold og biblioteksforhold).

3. Arbejde, fritid og undervisning

3.1. Arbejde

Arresthuset oplyste at der fortsat er problemer med at skaffe tilstrækkeligt arbejde til at opfylde de indsatte behov for beskæftigelse. Arresthusets samarbejde med LK-NES i Sorø om samling af stikkontakter er ophørt i marts 2000 fordi virksomheden har flyttet denne produktion til Indien. På tidspunktet for inspektionen var der i gennemsnit kun arbejde til fire til fem indsatte med mindre partier plast- og elektronikarbejde. Herudover var en indsat beskæftiget som køkken- og gangmand. Arresthuset forsøger at beskæftige de øvrige indsatte med rengøring og vedligeholdelse af bygningerne. Således var en enkelt indsat på tidspunktet for inspektionen ved at pudse vægge i arresthusets kælderetage.

Direktoratet for Kriminalforsorgens regionsværkmester har først og fremmest kunnet formidle arbejde i form af kunsthåndværk som kræver egentlige værkstedsfaciliteter indrettet hertil. Området omkring Kalundborg er desuden præget af at virksomheder får udført arbejde hjemme hos de ansatte. Konkurrencen herfra og fra to revalideringsinstitutioner i byen har også en negativ indvirkning på omfanget af arbejde til arresthuset. Ledelsen understregede at den så dette som et stort problem som ledelsen og det øvrige personale gør meget for at afhjælpe. Ledelsen oplyste endvidere at arresthuset selv skal hente de varer som de indsatte pakker, og at det sker i egne biler da arresthuset ikke råder over en bil.

Produktionsarbejdet foregår dels i værkstedet med plads til tre indsatte ad gangen, dels på de enkelte celler. På tidspunktet for inspektionen bestod arbejdet i satellit-antenner og fodfile.

Af arresthusets arbejdsregler fremgår bl.a. følgende:

”Hvis du nægter at påtage dig anvist arbejde, vil du få 2 **karensdage**, d.v.s. ingen løn i de 2 følgende arbejdsdage.”

Problemet med at skaffe tilstrækkeligt arbejde til de indsatte deler Arresthuset i Kalundborg med

andre arresthuse.

Jeg anmoder arresthuset og Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om hjemmelsgrundlaget for den citerede karensregel.

3.2. Fritid

Arresthuset har et kondirum der er velbesøgt, og hvor der er plads til en indsat ad gangen. Derudover er der undervisning og biblioteksordningen. Arresthuset har endvidere spil i form af skak, kalaha, trivial pursuit og bingo. Det blev oplyst at alle spil er intakte.

3.3. Undervisning

Ledelsen oplyste at arresthusets undervisningstimer (135 timer pr. år) bliver afviklet i samarbejde med Statsfængslet i Jyderup, som stiller en fast lærer til rådighed for arresthuset. Samarbejdet fungerer godt, og alle timer bliver nu udnyttet i modsætning til tidligere. Normalt deltager tre til fire indsatte i undervisningen, men på tidspunktet for inspektionen drejede det sig om fem indsatte.

4. Lægebetjening mv. og renssevæske

Det giver efter ledelsens opfattelse ikke problemer at arresthuset ikke har noget egentligt lægeværelse efter at det tidligere eksisterende lægeværelse er blevet nedlagt og lokalet inddraget til andet formål (kondirum). Lægen fungerer i arresthuset som en vagtlæge gør det hjemme hos patienterne, og opbevarer således ikke apparatur i arresthuset. Lægen bruger besøgsrummet til lægekonsultation.

Arresthuset havde tidligere problemer med store medicinudgifter. Arresthuset har nu fået en anden læge – som tillige er læge i Statsfængslet i Horserød – og dette samarbejde fungerer godt. Det blev under inspektionen oplyst at lægen ville begynde igen den 1. januar 2001 efter et ophold i Thule.

Medicinrester opbevares i et aflåst skab på gangen uden for besøgsrummet og kontrolleres/afhentes af apoteket en gang om måneden.

Der var på tidspunktet for inspektionen to misbrugere der fik metadon, mens der i sommeren 2000 var syv. Fængselsfunktionærerne udleverer metadonen (i flydende form) til de indsatte, der indtager metadonen under opsyn. Det blev oplyst at ordningen fungerer fint.

Politimesteren oplyste at der er ca. 70 - 80 stofmisbrugere i Kalundborg, og at det er let at skaffe både amfetamin, hash og heroin i byen. Arresthuset finder indimellem hash, men det er ikke noget stort problem. Arresthuset oplyste at enkelte af de indsatte har fået "blå øjne" som følge af den gæld som opstår i kølvandet på stofmisbruget, men at de indsatte går stille med dørene. De pågældende oplyser altid blot at de er gået ind i en dør.

Lægen afgør om der skal ske nedtrapning. Den tidligere læge fastholdt de pågældende indsatte med metadon. Hvorledes den nuværende læge vil håndtere dette, kunne ikke oplyses under inspektionen.

Arresthuset oplyste at personalet ikke har observeret at renevæsken har været brugt til sit formål. Personalet har heller ikke fundet sprøjter. Det er ledelsens opfattelse at renevæsken eksempelvis bruges til vask af tennissokker (idet den giver meget hvide sokker). Beholdningen kontrolleres jævnligt, og der fyldes op efter behov.

Jeg går ud fra at lægen nu er vendt tilbage, og jeg går ud fra at der er etableret et samarbejde med det amtslige misbrugscenter således at en behandlingsplan der er iværksat af centeret, videreføres for den pågældende under opholdet i arresthuset. Jeg har noteret mig oplysningerne om at ordningen med at have lægekonsultation i besøgslokalet ikke giver problemer. Under henvisning hertil og

til det jeg har anført ovenfor om besøgslokalets hygiejniske forhold, har jeg ingen bemærkninger til lægebetjeningen i arresthuset.

Som jeg bemærkede under inspektionen, fungerer forholdene vedrørende renssevæske uden problemer.

5. Belæg

Arresthuset huser både varetægtsarrestanter og afsonere. Det blev oplyst at det gennemsnitlige belæg i de første 10 måneder af år 2000 var 13,5 indsatte pr. dag. På tidspunktet for inspektionen var der syv varetægtsarrestanter, syv afsonere og en anholdt i arresthuset. Arresthuset oplyste at det er svært at komme af med de indsatte når de har fået dom, dels pga. den manglende plads i fængslerne, dels fordi nogle indsatte anker deres dom til landsretten for at kunne forblive i arresthuset. Det er et problem at de indsatte som er afsonere, tager plads op for varetægtsarrestanter. Mange af de indsatte er gengangere, og flere har været indsat i arresthuset adskillige gange. Der er typisk tale om narkomaner der har begået indbrud eller tyveri.

Der er indimellem indsatte med større eller mindre tilknytning til rockermiljøet. Politimesteren oplyste at Arresthuset i Kalundborg er et "Bandidos-hus" ligesom Arresthuset i Holbæk, mens Arresthuset i Slagelse er et "HA-hus".

Arresthuset oplyste at de eventuelle negativt stærke indsatte på grund af arresthusets ringe størrelse og den deraf følgende tætte kontakt mellem ansatte og indsatte ikke har mulighed for – dvs. ikke får lov til – at dominere de svage indsatte.

Politimesteren oplyste at der har været ganske få unge anbragt i arresthuset, og da kun i meget kort tid før de pågældende er blevet overført til Sølager eller andre mere passende institutioner. Unge vil som overvejende hovedregel ikke komme til at indgå i fællesskab med de øvrige indsatte.

Arresthuset oplyste at der på tidspunktet for inspektionen var én kvinde indsat i arresthuset. Hvorvidt kvindelige indsatte giver problemer, afhænger først og fremmest af hvem de pågældende er. Arresthuset havde på tidspunktet for inspektionen to kvindelige fængselsfunktionærer. De taler meget med den kvindelige indsatte som forventes overflyttet til Statsfængslet i Ringe.

6. Andre forhold

6.1. Forplejning

Ledelsen oplyste at der altid er indsatte som klager over maden, som siden 1989 en gang om ugen er blevet leveret fra Statsfængslet i Jyderup. Der har været tidspunkter hvor der var for lidt kød i forhold til sovs i dybfrostportionerne, men dette forhold er blevet bedre. Der er ved enkelte lejligheder endvidere fundet skidt (grene og glasskår) i maden. Arresthuset supplerer med frugt og/eller grønt, og der serveres æg til frokost to gange om ugen.

Arresthuset kan bestille mad i statsfængslet efter behov, og køkken- og gangmanden holder styr på hvor meget der skal tøs op. En gang imellem er der ”restedag” således at der kan blive ryddet ud i diverse småpartier dybfrostmad.

Den spørgeskemaundersøgelse vedrørende forholdene i alle arresthusene som jeg nævnte under inspektionen berører bl.a. spørgsmålet om arresthusmadens kvalitet. Da jeg endvidere ved modtagelse af et eksemplar af Direktoratet for Kriminalforsorgens rapport om direktoratets inspektion af Arresthuset i Helsingør blev bekendt med at direktoratet havde taget spørgsmålet op til generel overvejelse, bad jeg (i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Herning) direktoratet om at underrette mig om resultatet af direktoratets overvejelser. Jeg har endnu ikke modtaget en sådan underretning.

Indtil jeg har modtaget underretning fra direktoratet og afsluttet mine overvejelser, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål i relation til min inspektion af Arresthuset i Kalundborg.

6.2. Mad udefra

De indsatte har dagligt mulighed for at bestille mad hos et enkelt pizzeria i Kalundborg som arresthuset har valgt, og som også laver andet end pizza. I praksis bliver der bestilt pizza eller grillmad et par gange om ugen. Maden bliver leveret til døren.

6.3. Købmand

De indsatte kan få leveret købmandsvarer to gange om ugen. Varerne skal bestilles dagen før. Under min samtale med talsmanden anførte han at købmandens priser var for høje. Ledelsen oplyste efterfølgende at købmandens priser i arresthuset svarer til priserne i butikken uden for arresthuset, men at arresthuset i øvrigt står over for at få tilknyttet en anden købmand.

Jeg har noteret mig at arresthuset er opmærksom på at købmanden skal holde samme priser i arresthuset som i butikken udenfor arresthuset. Jeg har endvidere noteret mig at arresthuset stod over for at få tilknyttet en anden købmand, og jeg foretager mig ikke noget vedrørende dette spørgsmål.

6.4. Tv-ordning

Ledelsen oplyste at arresthuset har egne tv-apparater som lejes ud for fem kr. om dagen. Arresthuset er bekendt med den generelle sag om lejeafgiftens størrelse (svarende til udgifterne).

6.5. Vaskemaskine mv. og køleskabe

Arresthuset har et antal køleskabe på gangene. Der sker i perioder tyveri fra køleskabene, men det er ikke noget stort problem.

Efter inddragelse af arrestforvarerboligen til arresthusformål råder arresthuset også over vaskemaskine og tørretumbler. De indsatte betaler for brug af vaske- og tørrefaciliteterne (fem kr. pr. vask; 10 kr. hvis tøjet også skal tørretumbles). Det fremgår dog af arresthusets husorden at tøj til brug i retten vaskes gratis. Tøj indleveret om morgenen til vask og evt. tørretumbling returneres normalt samme aften. Arbejdet udføres af gang- og køkkenmanden. En indsat klagede under min samtale med ham over prisen for at få vasket og tørret sit tøj i arresthuset. Ledelsen oplyste under den afsluttende samtale at indtægterne ved ordningen svarer til udgifterne.

Jeg beder arresthuset oplyse om arresthuset har overvejet at stille vaskefaciliteterne vederlagsfrit til rådighed således som det praktiseres i mange arresthuse. Jeg beder endvidere Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om dette spørgsmål.

6.6. Fællesskab

De indsatte der ikke er i isolation, har mulighed for arbejdsfællesskab i værkstedet og på de to tremandsceller. I enkeltcellerne er der dårligt plads til mere end en indsat. Da de indsatte aldrig har udtrykt ønske om at sidde flere på samme celle i arbejdstiden, har dette emne ikke været drøftet, men arresthuset vil ikke være afvisende over for arbejdsfællesskab på enkeltcellerne hvis de fysiske rammer giver mulighed for det. Også i kondirummet er der kun plads til en indsat ad gangen.

Celledørene er normalt åbne uden for arbejds- og spisetid, men de indsatte skal som udgangspunkt opholde sig på cellerne. De indsatte henter dog selv deres frokost i anretterkøkkenet hos køkken- og gangmanden. Frokosten indtages for lukkede døre på egne celler. Om aftenen og i weekenden kan de indsatte sidde sammen to og to på enkeltcellerne og op til fire sammen på tremandscellerne. De indsatte på første sal må gå ned i stueetagen mens de indsatte i stueetagen har forbud mod at gå ovenpå. Dørene låses kl. 21.00.

De indsatte har ikke fremsat samlet ønske om udvidelse af tidsrummene med fællesskab.

De bygningsmæssige forhold sætter grænser for omfanget af fællesskabet i arresthuset. Jeg har noteret mig at arresthuset ikke er afvisende over for et ønske om arbejdsfællesskab på enkeltcellerne hvis de fysiske rammer giver mulighed for det.

6.7. Besøg

Besøgstiderne – som er en time ugentligt, evt. fordelt på to halve timer – administreres fleksibelt f.eks. ved besøg langvejsfra.

Idet jeg går ud fra at arresthuset tillader at besøg kan fortsætte ud over den fastsatte tid hvis besøgslokalet ikke er booket - også selv om den besøgende ikke kommer langvejsfra - giver det oplyste om besøg mig ikke anledning til bemærkninger.

6.8. Talsmandsordning

Arresthuset har en egentlig talsmandsordning. Den indsatte som på tidspunktet for inspektionen fungerede som talsmand, var dog ikke formelt valgt, men tog over efter den sidst valgte talsmand indtil en ny bliver valgt. Han har dog tidligere i en

periode været valgt som talsmand. Talsmandsordningen har fungeret et par år og blev startet på de indsattes initiativ.

Jeg beder arresthuset om nærmere oplysninger om afholdelse af valg til talsmand i arresthuset. Jeg går ud fra at den på tidspunktet for inspektionen sidst valgte talsmand blev (prøve)løsladt og derfor blev afskåret fra at varetage sit hverv som talsmand. Jeg beder arresthuset om en udtalelse om hvorfor der ikke blev afholdt valg efter den sidst valgte talsmands løsladelse.

6.9. Avishold

Arresthuset holder det lokale Kalundborg Folkeblad og B.T. De indsatte har om morgenen mulighed for at bestille andre aviser hvis de har lyst og råd til det.

6.10. Samarbejde med de sociale myndigheder

Arresthuset oplyste at Kriminalforsorgen i Frihed kommer en gang om ugen hvor de enkelte indsattes forhold drøftes. Samarbejdet med kommunen om planer ved løsladelse fungerer godt. Det kan dog være svært at skaffe lejligheder især til gengangerne i arresthuset.

Når arresthuset modtager stofmisbrugere, rettes der henvendelse til misbrugscenteret.

7. Samtaler med indsatte

Jeg havde samtaler med talsmanden om de generelle forhold i arresthuset og med fire andre indsatte om først og fremmest deres konkrete forhold. Under den afsluttende samtale med arresthusets ledelse forelagde jeg de indsattes klager for ledelsen.

De fire indsatte har fået særskilte svar fra mig på deres klager. De indsattes klager af generel karakter vedrørende de forhold som er omtalt ovenfor, er omtalt under rapportens punkter vedrørende disse forhold. Herudover rejste de indsatte følgende spørgsmål:

7.1. De hygiejniske forhold i arresthuset

En indsat klagede over de hygiejniske forhold i arresthuset, herunder at der ikke var håndklæder på toiletterne. Arresthuset oplyste under den afsluttende samtale at håndklæder ikke findes på toiletterne på lægens foranledning, men at de indsatte ved de enkelte toilet- og badebesøg naturligvis kan medbringe deres egne håndklæder. Ledelsen oplyste desuden at fraværet af papirservietter skyldes risikoen for sabotage af kloakker og afløb, men at man var positiv over for muligheden for en sæbeautomat. Det fremgår af arresthusets brev af 8. januar 2001 at begge toiletter er blevet udstyret med papirhåndklæder og sæbeautomater efter mit forslag.

Jeg tager det oplyste til efterretning, og jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

7.2. Madrasser mv. og dyner og puder

Den indsatte havde nogle bemærkninger til udskiftningen af sengelinned og renholdelse af madrasser, dyner og puder. Ledelsen oplyste at de indsatte har mulighed for at skifte sengelinned en gang om ugen, og at alle dyner og puder inden for det sidste år har været til rensning på Statsfængslet i Horsørød. Videre blev det oplyst at madrasserne ikke kan renses, men skiftes en gang imellem. Der var på tidspunktet for inspektionen ingen fast rutine for en sådan udskiftning af madrasser eller for rensning af puder og dyner fordi en tidligere medarbejder der var ansvarlig herfor, var holdt op med at arbejde i arresthuset. Jeg foreslog under det afsluttende møde arresthuset at genetablere en sådan rutine. Ledelsen oplyste at arresthuset var positiv over for dette forslag.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om den faste rutine for udskiftning af madrasser og for rensning af puder og dyner nu er genetableret.

Under rundgangen i arresthuset blev spørgsmålet om madrasser der ”ligges døde” bragt på bane af nogle af de indsatte hvis celler jeg besøgte.

Jeg kan i den forbindelse til arresthusets orientering oplyse at overvagtimesteren i Arresthuset i Ringsted - under min inspektion af dette arresthus den 2. april 2001 - oplyste at han har fået oplyst af Statsfængslet i Vridsløselille at de brandhæmmende madrassers funktion kan forbedres og deres levetid forlænges hvis de stilles på højkant i et tørt rum i otte dage med jævne mellemrum.

7.3. Muligheden for at tale i telefon uden for andre indsatte hørevidde

Den indsatte klagede endelig over at det ikke var muligt at tale uforstyrret i telefonen fordi telefonen er anbragt på selve cellegangen og ikke har nogen form for afskærmning. Hertil oplyste ledelsen at man forgæves har forsøgt at fremskaffe en særlig gennemsigtig plastkuppel således som det kendes fra hospitaler, at forskellige forhold forhindrer at telefonen placeres et andet sted, og også forhindrer at de indsatte selv fremstiller en afskærmning. Bl.a. skal en indsat der bruger telefonen, kunne overvåges af personalet, ligesom døren ved siden af telefonen skal kunne åbnes helt, hvilket en større afskærmning vil kunne forhindre. Personalet er opmærksom på problemet som søges løst ved at sørge for at de indsatte kan telefonere på tidspunkter hvor der ikke er andre indsatte i nærheden.

Jeg har noteret mig at ledelsen er opmærksom på problemet, og jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

8. Gennemgang af rapporter

Ved starten af inspektionen bad jeg om at modtage kopi af arresthusets rapporter mv. for perioden fra den 12. oktober 1999 til den 12. oktober 2000 vedrørende disciplinærsager og sager om udgang i hvilke Arresthuset i Kalundborg har truffet afgørelse – hvis antallet oversteg 10, dog kun de seneste 10 inden for hver af de to kategorier.

Jeg har herefter i forbindelse med inspektionen modtaget 33 udgangssager og en sag om strafafbrydelse. Sagen om strafafbrydelse (journalnummer 190576) indgår ikke i den kategori af sager som jeg bad om at låne, og sagen indgår således ikke i undersøgelsen. På grund af det maksimum som er indeholdt i min anmodning om modtagelse af sager, indgår kun de seneste 10 udgangssager i min undersøgelse. Dog indgår samtlige modtagne sager i grundlaget for de generelle bemærkninger om begrundelse nedenfor (punkt 8.2).

Jeg har endvidere modtaget otte forhørsrapporter – de syv med underliggende rapporter. Syv af sagerne vedrører fund af ulovlige effekter i cellerne mens den sidste sag vedrører ikke rettidig hjemkomst i forbindelse med udgang. Alle sagerne er startet som og færdigbehandlet efter reglerne om disciplinærsager og indgår derfor i undersøgelsen (punkt 8.1).

Ved min gennemgang af det modtagne materiale har jeg navnlig haft opmærksomheden henledt på hvorvidt proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt. Jeg har også været opmærksom på spørgsmålet om overholdelse af reglerne om notatpligt. Gennemgangen giver mig anledning til følgende bemærkninger:

8.1. Disciplinærsager

8.1.1.

I en af de otte sager (forhørsprotokol nr. 8/2000) er det i fængselsfunktionærens rapport angivet at den pågældende er varetægtsarre-

stant. I forhørsrapporten er der imidlertid - som en del af begrundelse for disciplinærstraffen - henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 19, stk. 2, og § 33.

Jeg beder arresthuset om oplysninger om den indsatte status på tidspunktet for forseelsen.

I en anden af de otte sager (forhørsprotokol nr. 7/2000) er det angivet at den indsatte på gerningstidspunktet havde status som varetægtsarrestant. Det fremgår af referatet af den pågældendes forklaring at han erkendte at have lånt sin mobiltelefon ud til en anden indsat, som han var bekendt med havde brev- og besøgskontrol. Det fremgår ikke af forhørsprotokollen - som udgør det eneste grundlag for den idømte disciplinærstraf - hvornår udlånet af mobiltelefonen fandt sted.

Jeg beder arresthuset om nærmere oplysninger om gerningstidspunktet. Jeg beder endvidere arresthuset om at oplyse om forhørsprotokollen skal forstås således at den indsatte på afgørelsestidspunktet havde ændret status til fængselsafsoner.

Af de øvrige seks sager vedrørte to sager fængselsafsonere og fire sager varetægtsarrestanter.

Én sag endte med udgangskarantæne, syv sager med ikendelse af disciplinærstraf (i en sag 10 dages strafcelle, i fire sager 7 dage og i to sager 5 dages strafcelle). I tre af sagerne skete der tillige konfiskation (af hash og hjemmelavede hashpiber) og i en af disse sager og i en yderligere sag blev de fundne mobiltelefoner henlagt på depot. Det samme går jeg ud fra er sket i yderligere to andre sager, jf. det jeg har anført nedenfor i afsnit 8.1.10.

Den nævnte udgangssag indgår også i min undersøgelse. Det skyldes at de krav der gælder for behandling af disciplinærsager også gælder i til-

fælde hvor der anvendes andre foranstaltninger end disciplinærstraf, jf. pkt. 11 i direktoratets vejledning af 5. december 1995 om behandling af sager om disciplinærstraf mv.

Alle otte sager indgår således i min undersøgelse.

Reglerne om gennemførelse af disciplinærsager over for afsonere findes i fuldbyrdelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 421 af 21. juni 1973 med senere ændringer om fuldbyrdelse af frihedsstraf) og Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 10. marts 1976 med senere ændringer om anvendelse og fuldbyrdelse af disciplinærstraf over for indsatte og om disciplinærsagers gennemførelse. For så vidt angår varetægtsarrestanter, findes reglerne i bekendtgørelse af 12. september 1978 om ophold i varetægtsfængsel (varetægtsbekendtgørelsen) og i direktoratets cirkulære af 13. september 1978 med senere ændringer.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i forlængelse af disse cirkulærer udsendt en vejledning af 5. december 1995 om behandling af sager om disciplinærstraf mv. i Kriminalforsorgens anstalter og i arresthusene.

Bestemmelserne i §§ 5-10 i cirkulæret vedrørende varetægtsarrestanter er indholdsmæssigt identiske med bestemmelserne i §§ 6-11 i cirkulæret vedrørende afsonere. I det følgende er det cirkulæret vedrørende afsonere der er anvendt.

8.1.2.

Efter cirkulærets § 6 kan den indsatte hvis der er begrundet formodning om at denne har overtrådt bestemmelser der må antages at medføre disciplinærstraf af strafcelle, midlertidigt anbringes i forhørs-celle. Anbringelse i forhørs-celle kan dog efter bestemmelsen kun ske hvis det er nødven-

diget til undersøgelsens gennemførelse. Hvis beslutningen er truffet af andre end institutionens leder, skal denne snarest underrettes om anbringelsen, jf. § 6, stk. 1, 2. punktum. Den indsatte skal snarest muligt orienteres om begrundelsen for anbringelsen og skal have lejlighed til at udtale sig, jf. § 6, stk. 2. Tiden tilbragt i forhørscele skal fradrages i udståelsen af strafcelle, jf. § 6, stk. 3.

Det fremgår af vejledningens pkt. 9, sidste pind, at der i det forhørsnotat der skal udfærdiges efter cirkulærets § 9, stk. 4, jf. nedenfor, skal gøres notat om bl.a. varigheden af en eventuel forudgående forhørscelleanbringelse.

For at det er muligt at efterprøve om de øvrige bestemmelser i disciplinærstrafcirkulærets § 6 (stk. 1 og 2) er overholdt, må der efter min opfattelse gøres notat også om overholdelsen af disse bestemmelser. Det vil sige at der skal gøres notat i forhørsprotokollen om

- hvorfor det af hensyn til sagens gennemførelse har været nødvendigt at foretage forhørscelleanbringelse,
- underretning af institutionens leder om beslutningen om anbringelse i forhørscele hvis lederen ikke har truffet beslutningen,
- orientering af den indsatte om begrundelsen for anbringelse i forhørscele og
- varigheden af forhørscelleanbringelsen.

I kun et af de otte tilfælde skete der med sikkerhed ikke en form for anbringelse i forbindelse med indberetningen af det retsstridige forhold (forhørsprotokol 7/2000). I to af de syv øvrige tilfælde skete der ”frakendelse af fællesskab” henholdsvis fandt enrumsanbringelse sted (forhørsprotokol 2/1999 og 8/2000), mens oplysningen om forhørscelleanbringel-

se i et tilfælde (sagen i forhørsprotokol 6/2000) i indberetningen er overstreget med en anden kuglepen end den hvormed indberetningen er underskrevet.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorledes frakendelse af fællesskab skal forstås og om en udtalelse om retsgrundlaget herfor. Jeg beder endvidere arresthuset om nærmere oplysninger om udstrækningen af oplysningen om forhørscelleanbringelse (forhørsprotokol 6/2000). Jeg beder endelig arresthuset om en udtalelse om i hvilken udstrækning notatpligten om forhørscelleanbringelse har været overholdt i de syv sager, jf. min gennemgang af reglerne ovenfor, og om en udtalelse om nødvendigheden af anbringelserne forud for de forhør som førte til ikendelse af strafcelle henholdsvis (i et tilfælde) til udgangskarantæne i en måned.

Vedrørende spørgsmålet om fradrag for forhørscelleanbringelse i udståelsen af strafcelle fremgår det af indberetningen i sagen i forhørsprotokol 3/1999 at den indsatte blev hensat i forhørscelle den 22. november 1999 kl. 15.15. Den ikendte straf på 7 dages strafcelle blev beregnet fra den 22. november 1999 kl. 16.00. I sagen i forhørsprotokol 5/2000 blev den indsatte ifølge indberetningen hensat i forhørscelle den 9. maj 2000, kl. 09.45, mens straffen på 7 dages strafcelle blev beregnet fra den 12. maj 2000 kl. 14.00. I sagen i forhørsprotokol 8/2000 blev den indsatte ifølge indberetningen den 28. august 2000, kl. 12.02 konfronteret med fundet i hans celle af hash m.m. og – for at undgå yderligere konfrontation – anbragt i enrum. Den indsatte blev ifølge forhørsprotokollen (formentlig) samme dag kl. 15.35 ikendt strafcelle i 5 dage fra den 28. august 2000 kl. 10.00 at regne.

Jeg beder arresthuset om en redegørelse for disse beregninger, jf. reglerne om fradrag for forhørscelleanbringelse i udståelsen af strafcelle.

I sagen i forhørsprotokol 9/2000 ønskede den indsatte ikke at give møde og afgive forklaring på baggrund af en indberetning af 22. september

2000 om fundet af ulovlige effekter i cellen. Ifølge indberetningen blev den indsatte anbragt i forhørscele indtil videre. Tidspunktet herfor fremgår ikke af indberetningen, men det er i forhørsprotokollen anført at visitationen skete den 22. september 2000, kl. 10.00. Straffen blev beregnet fra denne dato og det angivne tidspunkt. Sagen i forhørsprotokol 4/1999 blev afgjort med en anden foranstaltning end en disciplinærstraf (udgangskarantæne), og spørgsmålet om fradrag opstår således ikke i denne sag.

8.1.3.

Disciplinærsager skal behandles hurtigst muligt, jf. cirkulærets § 7, stk. 2.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nykøbing Falster har jeg udtalt at forhør der afholdes op til tre dage efter indberetningen, efter min opfattelse for så vidt er i overensstemmelse med § 7, stk. 2. Jeg har samtidig bedt Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om hvor grænsen ligger i bestemmelsen (når der ikke foreligger særlige omstændigheder der gør at forhør ikke kan afholdes inden for tre dage, f.eks. at den indsatte på grund af bortgang eller lignende er fraværende fra institutionen). Direktoratet har i en udtalelse af 1. december 1999 anført følgende:

”Cirkulærets § 7, stk. 2, vedrører alle de sagsbehandlingsskridt, der findes påkrævet, for at disciplinærsagen kan gennemføres, jf. § 7, stk. 1.

I en række tilfælde vil det være påkrævet at indhente yderligere indberetninger eller foretage afhøringer af personale eller medindsatte. Disse sagsbehandlingsskridt vil almindeligvis foretages inden forhøret af den indsatte, jf. herved cirkulærets § 9. Endvidere kan det i en række situationer være nødvendigt at foretage genafhøring af såvel den indsatte som af vidner.

Det er direktoratets opfattelse, at der allerede af disse grunde ikke kan fastsættes en fast øvre grænse for, hvor lang tid der må gå inden (endeligt) forhør af den indsatte. Der henses her bl.a. til, at personale, der skal afhøres, kan have tjenestefri, være på ferie etc.

Det er dog direktoratets opfattelse, at der altid snarest skal foretages en gennemlæsning af en indberetning, når denne modtages, med henblik på en vurdering af, hvorledes sagens videre behandling skal tilrettelægges, således at yderligere bevisoptagelse kan ske hurtigst muligt.

Det er endvidere direktoratets opfattelse, at forhør af den indsatte bør ske hurtigst muligt, således at den indsatte endnu har det passerede i frisk erindring, da dette findes at have betydning for den indsattes mulighed for at forsvare sig og fremkomme med fyldestgørende oplysninger til brug for disciplinærsagens afgørelse.”

Ved vurderingen af spørgsmålet om den tidsmæssige behandling af sagen må der efter min opfattelse i øvrigt lægges vægt på om den indsatte i forbindelse med det disciplinære forhold er hensat i forhørs celle eller foreløbigt enrum.

Det er en forudsætning for at kunne beregne den tidsmæssige behandling af den enkelte sag at der foreligger en sikker datering af forhørsprotokollen. Protokollerne indeholder på s. 1 øverst et skema med 15 felter fordelt på 5 rækker. Felterne i øverste række anvendes til oplysninger om protokollen – herunder om dateringen. Kun i to af sagerne indeholder den øverste række af felter oplysning om en dato for protokollen (forhørsprotokollerne 7/2000 og 8/2000). I den sidste af disse sager er det dog tvivlsomt om dateringen – den 26. august 2000 – er rigtig idet både indberetningsdatoen og den dato der er angivet i forbindelse med beregningen af den ikendte straf, er den 28. august 2000. Af de øvrige seks protokoller er de tre øverste felter i ét tilfælde ikke udfyldt (protokol 9/2000), mens felterne i de fem resterende sager indeholder oplysning om indberetningsdatoen. Tidspunktet for gennemførelse af forhør fremgår dog af det nærmere indhold af forhørsprotokollerne i en enkelt af disse sager (forhørsprotokol 5/2000 – oplysning om fremstilling for arrestforvareren den 12. maj, kl. 11.10).

Jeg må konstatere at der kun i to af de otte forhørsprotokoller er præcise oplysninger om tidspunktet for forhørens afholdelse. Jeg går ud fra at arresthuset er opmærksom på dette forhold i forbindelse med behandlingen af fremtidige sager. Herefter og idet jeg må lægge til grund at forhøret i ingen af de otte sager har været afholdt mere end tre dage efter indberetningen, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

8.1.4.

Disciplinærstrafcirkulærets § 9 har følgende indhold:

”....

§ 9. I disciplinærsager i øvrigt gøres den indsatte bekendt med, hvad der er indberettet, og orienteres i hovedtræk om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer i sagen.

Stk. 2. Afgørelsen træffes under den indsatte tilstedeværelse, efter at han har haft lejlighed til at udtale sig.

Stk. 3. Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens funktionærer.

Stk. 4. Om disciplinærsagens gennemførelse gøres notat i en særlig protokol. Notatet skal indeholde en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer, der skal protokolleres, medens vedkommende er til stede. Protokollatet søges affattet således, at det kan godkendes af den pågældende. Notatet skal endvidere indeholde oplysning om, hvilke bestemmelser der anses overtrådt, på hvilket grundlag dette anses for bevist og oplysning om afgørelsen.

...”

Det fremgår af seks af de otte sager at de indsatte i forbindelse med forhøret har forholdt sig til oplysningerne i indberetningen. Jeg lægger på baggrund heraf til grund at disse indsatte er gjort bekendt med det indberettede, jf. cirkulærets § 9, stk. 1, og at disse seks indsatte endvidere har haft lejlighed til at udtale sig herom, jf. § 9, stk. 2.

Da det i protokollen i disse seks tilfælde afslutningsvis er angivet på hvilket tidspunkt forhøret sluttede, lægger jeg endvidere til grund at de indsatte har været til stede (også) mens afgørelsen blev truffet, jf. cirkulærets § 9, stk. 2.

I sagen med protokolnummer 2/1999 er protokollatet underskrevet af forhørslederen den 9. november 1999 mens det fremgår at den indsatte den 10. november 1999 kl. 10.15 er blevet gjort bekendt med afgørelsen.

Jeg må på denne baggrund umiddelbart lægge til grund at den indsatte ikke har været til stede da afgørelsen blev truffet, jf. cirkulærets § 9, stk. 2. Jeg beder arresthuset om en udtalelse herom.

Efter disciplinærcirkulærets § 10, stk. 1, kan disciplinærsagen gennemføres uden den indsattes tilstedeværelse, hvis den indsatte ikke ønsker at give møde i anledning af sagen. Efter cirkulærets § 10, stk. 2, skal den indsatte i denne situation (blot) underrettes om afgørelsen. Pligten efter cirkulærets § 9, stk. 4, til at gøre notat består dog fortsat, jf. cirkulærets § 10, stk. 3. Det skal blot tilføjes at den indsatte ikke har ønsket at give møde.

Efter min opfattelse betyder disse regler at notatpligten efter cirkulærets § 9, stk. 4, lempes, men ikke at de øvrige sagsbehandlingsregler i cirkulæret ikke skal efterleves.

Det fremgår af protokol 9/2000 at den indsatte ikke ønskede at give møde og afgive forklaring. Det fremgår ikke af protokollen om den indsatte i overensstemmelse med cirkulærets § 9, stk. 1, er blevet gjort bekendt med hvad der er indberettet – og i givet fald på hvilken måde.

Jeg beder arresthuset om oplysninger herom.

8.1.5.

Alle afhøringer skal overværes af et vidne, jf. disciplinærstrafcirkulærets § 9, stk. 3, og det skal af forhørsprotokollen fremgå hvem der har fungeret som vidne, jf. vejledningens pkt. 10.

Dette er angivet i alle de syv tilfælde hvor der har været foretaget afhøringer. Protokollatet er endvidere i seks af de syv tilfælde tiltrådt af vidnet ved vidnets underskrift.

Den funktionær der har foretaget indberetningen, eller andre der har været involveret i forholdet, må ifølge vejledningens pkt. 8 ikke fungere som vidne i sagen. Er der ikke andre personalemedlemmer til stede, bør forhøret udsættes medmindre den indsatte ønsker forhøret gennemført, eller særlige omstændigheder taler imod en udsættelse af forhøret.

I fem sager var vidnet forskelligt fra indberetteren eller andre der har været involveret i forholdet. I sagen i forhørsprotokol 4/1999 var vidnet en af de to fængselsfunktionærer der ifølge indberetningen var til stede da den indsatte kom for sent tilbage fra udgang.

Idet jeg går ud fra at det pågældende vidne ikke har været involveret i sagen på nogen måde, giver dette forhold mig ikke anledning til at foretage videre.

I sagen i forhørsprotokol 3/1999 blev den visitation der lå til grund for forhøret, foretaget af Flemming Sørensen (indberetteren) og "Petersen". Som vidne medvirkede ifølge forhørsprotokollen fængselsfunktionær Jesper Petersen.

Jeg beder arresthuset oplyse om den "Petersen" som er omtalt i indberetningen, er identisk med Jesper Petersen.

8.1.6.

Der er i alle sager gjort notat om disciplinærsagens gennemførelse, jf. cirkulærets § 9, stk. 4.

8.1.6.1.

Nærmere regler om den protokol der skal anvendes efter cirkulærets § 9, stk. 4, findes i disciplinærstrafvejledningens pkt. 10. Heraf fremgår det at kravet om en "særlig protokol" kan opfyldes ved at anvende et ringbind under forudsætning af at der sker fortløbende sidenummerering. Hvis en side ikke er helt udfyldt, bør det ifølge vejledningen markeres med en lodret streg fra sidste sætning og siden ud.

De syv forhør er noteret på særskilte sider og skrevet på maskine, og jeg går ud fra at de herefter er indsat i ringbind (i sagen i forhørsprotokol 9/2000 blev der som jeg har nævnt ovenfor, ikke afholdt forhør idet den indsatte ikke ønskede at give møde og afgive forklaring). Alle forhør bærer overskriften forhørsprotokol for Kalundborg Arrest.

Der er ikke foretaget sidenummerering af de enkelte forhør. Forhørene er angivet som henholdsvis nr. 2, 3, 4, 5, 6, 7 og 8 suppleret med oplysning om årstallet for forhørets afholdelse. Forhørene fremstår på denne måde som nummererede.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Herning har Direktoratet for Kriminalforsorgen udtalt følgende:

”...

Det er direktoratets opfattelse, at kravet om fortløbende paginering ikke kan opfyldes ved nummerring af det enkelte forhørsudskrift. Baggrunden for kravet om fortløbende paginering er, at det bør sikres, at det kan konstateres, at der ikke er bortkommet/fjernet sider fra den anvendte protokol, og dette sikres ikke ved den foretagne nummerering, som ikke angiver, hvor mange sider den enkelte forhørsudskrift består af.

Direktoratet har over for arresthuset tilkendegivet, at den foretagne nummerering for fremtiden bør suppleres med fortløbende paginering af de enkelte sider.

...”

Den fremgangsmåde der anvendes i Arresthuset i Kalundborg, opfylder således ikke kravet om fortløbende sidenummerering. Jeg går ud fra at arresthuset fremover vil indrette forhørsprotokollen i overensstemmelse med direktoratets tilkendegivelse.

Forhørsprotokollaterne består i ingen af sagerne af mere end to sider og afsluttes af forhørslederens og/eller forhørsvidnets underskrift. I fem af de otte sager er siden/siderne i forhørsprotokollen helt udfyldt. I ingen af de øvrige tre sager (forhørsprotokol 6, 7 og 9/2000) er der foretaget markering med en lodret streg på ikke helt udfyldte sider.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover vil føre forhørsprotokollen i overensstemmelse med disciplinervejledningen.

Efter vejledningens pkt. 10 skal dato for indberetningen og øvrige dokumenter der fremlægges til protokollen, tydeligt fremgå af protokollen.

I alle syv tilfælde hvor der forud for forhøret har været udfyldt en forudgående indberetningsrapport, fremgår datoen for indberetningen af forhørsprotokollen. Datoen fremgår imidlertid kun i tre ud af de syv tilfælde med den krævede tydelighed (sagerne i forhørsprotokollerne 3/1999, 4/1999 og 6/2000).

Jeg går ud fra at arresthuset fremover vil føre forhørsprotokollen i overensstemmelse med vejledningen, og jeg foretager mig ikke mere i den anledning.

Det skal efter vejledningens pkt. 10 endvidere fremgå af protokollen om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring.

I forhørsprotokol 9/2000 afviste den indsatte som jeg har anført ovenfor, at give møde og afgive forklaring hvilket fremgår af forhørsprotokollen. I fem andre sager har den indsatte med sin underskrift godkendt referatet. I forhørsprotokol 2/1999 er det i tilslutning til den indsattes forklaring anført at den indsatte ikke havde yderligere at tilføje. Af forhørsprotokol 4/1999 fremgår det ikke om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring.

Oplysning om at den indsatte ikke har yderligere at tilføje, angiver ikke om den indsatte kan godkende gengivelsen af den forklaring som han er fremkommet med. Idet jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på kravet om at det skal fremgå af protokollen om den indsatte har "godkendt gengivelsen af sin forklaring", foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Da der er tale om et enkeltstående tilfælde, foretager jeg mig heller ikke noget i anledning af den manglende oplysning i protokol 4/1999 om hvorvidt den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring.

Derudover skal det efter vejledningens pkt. 10 med angivelse af navn og titel fremgå hvem der har indberettet sagen, og hvem der har været vidne til forhøret. Protokollen skal underskrives af forhørslederen.

I et enkelt tilfælde (forhørsprotokol 4/1999) fremgår titlen af den der har indberettet sagen, ikke. Tilsvarende gælder vidnet. I et andet tilfælde (forhørsprotokol 8/2000) er rubrikken øverst på første side med oplysning om forhørslederens identitet ikke af-

krydset – det fremgår således ikke indledningsvis om arrestforvareren eller overvagtmasteren har ledet forhøret. Protokollen er dog i alle tilfælde underskrevet af arrestforvareren som forhørsleder.

Idet der er tale om enkeltstående fejl, og idet jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på overholdelse af disse krav i vejledningen, foretager jeg mig ikke mere i den anledning.

Efter vejledningens pkt. 10 bør vidnets godkendelse af protokolens indhold endvidere fremgå af protokollen, eventuelt ved vidnets underskrift.

Vidnet har kun i et tilfælde ikke underskrevet protokollen (forhørsprotokol 4/1999). I dette tilfælde fremgår det heller ikke på anden måde af protokollen om vidnet har godkendt protokolens indhold. I et enkelt tilfælde (forhørsprotokol 7/2000) er underskriften påført øverst på side et ved siden af oplysningen om vidnets identitet.

Det som vidnet - eventuelt med sin underskrift – skal godkende, er protokolens indhold. Efter min opfattelse bør vidnets godkendelse af protokolens indhold derfor påføres i slutningen af protokollen således som det også er sket i de øvrige sager.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på overholdelsen af vejledningen på dette punkt, og jeg foretager mig ikke noget i anledning af at vidnets godkendelse af protokollen i et enkelt tilfælde ikke fremgår af protokollen.

8.1.6.2.

Ifølge vejledningens pkt. 9 skal notatet indeholde "en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24", dvs. de

krav der gælder for indholdet af begrundelser for skriftlige afgørelser.

Notatet (begrundelsen) skal for det første indeholde oplysninger om de faktiske omstændigheder der er tillagt betydning for afgørelsen, herunder en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer, jf. pkt. 9, 1. pind.

Der er i alle sagerne en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer.

For det andet skal det fremgå af notatet hvad der anses for bevist og ikke bevist, og hvad der i bevisbedømmelsen er lagt vægt på, jf. vejledningens pkt. 9, 2. og 3. pind.

I syv ud af de otte sager har den indsatte erkendt det indberettede. I sagen i forhørsprotokol 9/2000 ønskede den indsatte ikke at give møde og afgive forklaring.

Den indsattes erkendelse indebærer at nærmere bevisførelse ikke er fornøden, men der skal fortsat ske en bevisbedømmelse. Det vil dog være tilstrækkeligt at henvise til at den indsatte har erkendt forholdet.

I fem af sagerne er der henvist til at den indsatte har erkendt forholdet - i en enkelt af disse (i sagen i forhørsrapport 3/1999) dog kun delvist.

I sagen i forhørsrapport 7/2000 er der – på trods af at den indsatte har erkendt alle de indberettede forhold – henvist til den ind-

sattes forklaring om ejerskabet til den fundne mobiltelefon (telefonen blev fundet hos en medindsat) og til den indsattes forklaring om udlånet af telefonen til den medindsatte. Der er i forbindelse med bevisbedømmelsen imidlertid ikke henvist til den indsattes forklaring om at han var vidende om at den medindsatte havde brev- og besøgskontrol.

Den indsatte blev ikendt straffelse i 10 dage og fik dermed en hårdere straf end den medindsatte som han havde lånt telefonen ud til. Den indsatte havde endvidere som jeg har nævnt ovenfor, under forhøret erkendt at han var vidende om at den medindsatte som han havde lånt telefonen ud til, havde brev- og besøgskontrol. På den baggrund og idet jeg henviser til straffens længde, lægger jeg – som sagen nu foreligger oplyst for mig – til grund at der ved strafudmålingen er taget hensyn til den indsattes viden om den medindsattes brev- og besøgskontrol. Hvis sagen forholder sig således, burde arresthuset i forbindelse med bevisbedømmelsen have været henvist til de forhold som den indsatte havde erkendt eller – udtrykkeligt – have været henvist (også) til den indsattes viden om den medindsattes brev- og besøgskontrol.

I forhørsprotokol 8/2000 blev den indsatte ikendt straffelse i fem dage for overtrædelse af fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 19, stk. 2, jf. lov om euforiserende stoffer, samt arresthusets ordensreglement § 4.

Loven om euforiserende stoffer § 2, stk. 4, som der med fuldbyrdelsesbekendtgørelsen (bl.a.) henvises til, indeholder et (strafbelagt) forbud mod ind- og udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning, og besiddelse af euforiserende stoffer. Den bestemmelse i arresthusets ordensreglement som der i protokollen er henvist til (§ 4) omhandler besiddelse og tilvirkning af hashpiber. Forhørslederens bevisbedømmelse angik derimod efter sit indhold den indsattes rygning af hash i

arresten og tilvirkning af en hashpipe og altså kun delvist de indberettede og strafbelagte forhold.

Jeg går ud fra at arresthuset er enig med mig i at det er en fejl at bevisbedømmelsen i den refererede sag delvist angik forhold som lå uden for indberetningen, uden for indsattes forklaring således som denne er gengivet i forhørsprotokollen og uden for de forhold som den indsatte blev ikendt straffe for. Jeg foretager mig dog ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

For det tredje skal notatet indeholde oplysninger om hvilke bestemmelser der anses for overtrådt – med angivelse af loven, bekendtgørelsen eller cirkulæret, samt ved præcis angivelse af §, stk., litra eller nr. etc., jf. vejledningens pkt. 9, 4. pind.

I fire sager – alle vedrørende ulovlig besiddelse af mobiltelefon – er der henvist til Justitsministeriets cirkulære (effektcirkulæret) af 1. april 1995, pkt. 4, og til arresthusets reglement vedrørende ulovlige effekter § 11. Med ændringscirkulære af 8. marts 1995 – med ikrafttræden den 1. april 1995 – blev Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 17. december 1980 om de indsattes adgang til udlevering af egne effekter mv. og anvendelse af penge (effektcirkulæret) ændret. Med ændringscirkulæret blev (bl.a.) reglerne om indsattes adgang til udlevering af telefon og edb mv. – der var udsendt ved skrivelse af 6. september 1994 – indsat i effektcirkulæret. Ifølge cirkulærets § 6 a, stk. 3, kan der i lukkede anstalter og arresthuse ikke meddeles tilladelse til udlevering af de i stk. 1 og 2 nævnte effekter (henholdsvis telefon, telefax, mobiltelefon og personsøger (stk. 1) og edb-anlæg og modem (stk. 2)). Reglerne om udlevering af disse effekter blev ved ændringscirkulærets pkt. 4, indsat i effektcirkulærets § 6 a.

Ændringscirkulæret blev samtidig med dets udstedelse, indarbejdet i det oprindelige effektcirkulære. Der burde derfor i disse sager have været henvist til § 6 a, stk. 3, i cirkulæret af 17. december 1980. Jeg bemærker endvidere at den dato der indgår i en lovhenvi- sning, er datoen for reglernes udstedelse og ikke reglernes ikrafttræden. Jeg henleder arresthusets opmærksomhed på disse forhold med henblik på behandlingen af fremtidige sager, men foretager mig ikke mere i den anledning.

Forhørsprotokol 3/1999 vedrørte en varetægtsarrestants besiddelse af hash og en mobiltelefon med tilbehør. Der er som overtrådte bestemmelser henvist til varetægtsbekendtgørelsens § 18, stk. 2, jf. lov om euforiserende stoffer. Der er endvidere henvist til "arresthusets interne ordensreglement §§ 4 og 8". De nævnte bestemmelser i arresthusets reglement vedrørende ulovlige effekter m.m. drejer sig om besiddelse/tilvirkning af hashpiber, rygerør eller andet værktøj der kan anvendes til indtagelse af euforiserende stoffer (§ 4) og besiddelse eller indtagelse af alkoholiske drikke (§ 8). Reglementets § 1 indeholder derimod et forbud mod "enhver form for narkotiske stoffer" og reglementets § 11 bestemmelser om besiddelse og anvendelse af mobiltelefoner.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorfor der i denne sag er henvist til arresthusets reglement vedrørende ulovlige effekter §§ 4 og 8 og ikke §§ 1 og 11.

I sagen i forhørsprotokol 8/2000 blev der i cellen fundet en tændstikæske med tobak iblandet hash, en hjemmelavet hashpibe og skæret fra en engangsskraber. Der blev endvidere fundet to piller af mærket pamol som den indsatte forklarede at have fået udleveret af personalet mod hovedpine. Der er i forhørsprotokollen vedrørende overtrådte bestemmelser henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 19, stk. 2, jf. lov om euforiserende stoffer. Der er tillige henvist til "ordensreglementet § 4". Arrest-

huset har udover reglementet vedrørende ulovlige effekter m.m. også en husorden.

Jeg går ud fra at den ønskede henvisning i begge de to sager som jeg har nævnt ovenfor, har vedrørt arresthusets reglement vedrørende ulovlige effekter m.m. En henvisning til "ordensreglementet", henholdsvis "arresthusets interne ordensreglement" er ikke en tilstrækkelig præcis angivelse af dette reglement.

Det fremgår af forhørsprotokol 8/2000 at der tillige blev fundet hash i cellen (og at hashen blev konfiskeret med henblik på destruktion).

Jeg må derfor anse det for en fejl at der ikke (tillige) er henvist til arresthusets reglement vedrørende ulovlige effekter m.m., § 1.

Sagen i forhørsprotokollen 9/2000 vedrører fundet i den indsat-tes celle (en fængselsafsoner) af en hjemmelavet kniv, en hjemmelavet hashpibe og forskelligt værktøj tilhørende arresthuset. I denne sag er der henvist til "husordenens § 5 (ulovlige effekter) samt § 4 (hashpibe)". Efter fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 19, stk. 3, skal de indsatte overholde de bestemmelser som institutionens leder har fastsat af ordens- og sikkerhedshensyn.

I denne sag burde der tillige have været henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 19, stk. 3. Henvisningen til arresthusets reglement vedrørende ulovlige effekter m.m. er i denne sag ikke alene upræcis, jf. det jeg har anført ovenfor, men også misvisende.

I forhørsprotokol 4/1999 er der under punktet om overtrådte bestemmelser anført følgende:

"Ikke overholdt betingelserne i udgangspas om at vende tilbage til arresthuset efter endt behandling. Opholdt sig på anden adres-

se end den oplyste, samt udeblevet fra afsoning i 14 timer og 5 minutter.”

Den indsatte der havde udgang i forbindelse med behandling på et sygehus i Københavns Amt, oplyste under afhøringen at han ikke var i stand til at returnere til arresthuset efter endt behandling på grund af den morfin m.m. som han havde fået på sygehuset. Den indsatte blev under afhøringen direkte spurgt hvorfor han så ikke havde ringet til arresthuset.

I punktet afgørelsens hjemmel er det anført at afgørelsen – udgangskarantæne i en måned – er begrundet i misbrugsrisikoen, jf. udgangscirkulærets §§ 4 og 12.

Udgangscirkulærets § 4, stk. 1, angiver at udgangstilladelse forudsætter at der ikke er fare for misbrug. § 4, stk. 3, angiver nærmere tilfælde hvor der skal udvises særlig forsigtighed med hensyn til senere udgang. Disse bestemmelser vedrører således ikke forhold som den indsatte kan overtræde, men forhold som skal indgå i bedømmelsen af tilladelse – og tilbagekaldelse – af udgang. Det er således relevant at henvise til disse bestemmelser i forbindelse med angivelse af retsgrundlaget for den trufne afgørelse.

Udgangscirkulærets § 10, stk. 2, angiver at udgang ikke må benyttes på en måde der klart strider mod retshåndhævelsen og det formål der tilsigtes med udgangen. § 10, stk. 3, 3. punktum, angiver at udgang gives på vilkår af at den indsatte straks giver institutionen telefonisk besked, eventuelt gennem nærmeste politimyndighed, hvis sygdom eller andre tvingende omstændighe-

der er til hinder for rettidig tilbagekomst, eller hvis der på anden måde opstår vanskeligheder.

Arresthuset burde efter min opfattelse som angivelse af de bestemmelser som arresthuset anså for overtrådt, have henvist til udgangscirkulærets § 10, stk. 2, og (eventuelt) til § 10, stk. 3, 3. punktum – sidstnævnte bestemmelse i det omfang arresthuset har fundet denne bestemmelse relevant for disciplinærsagens bedømmelse. Jeg sigter med den sidste sætning til at forholdet om manglende orientering af arresthuset er omtalt under punktet bevisbedømmelse, men ikke er medtaget i punktet om overtrådte bestemmelser, jf. citatet ovenfor. Jeg foretager mig dog ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Notatet skal endelig for det fjerde indeholde en præcis angivelse af hjemlen for den reaktion (straf eller anden foranstaltning) som disciplinærsagen resulterer i (lov, bekendtgørelse, cirkulære, §, stk., litra eller nr. etc.), jf. vejledningens pkt. 9, 5. pind.

Hjemlen for ikendelse af disciplinærstraf findes i straffelovens § 47 og fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33, 1.-3. pind, for så vidt angår afsonere, og i retsplejelovens § 775, stk. 1, og varetægtsbekendtgørelsens § 35, stk. 1, 1.-3. pind, for så vidt angår varetægtsarrestanter.

Der må således i sager der udmunder i en disciplinærstraf, henvises til de(n) relevante del(e) af fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33 eller varetægtsbekendtgørelsens § 35, stk. 1.

Hvis sagen ikke munder ud i en disciplinærstraf, men i en anden foranstaltning, må der henvises til det relevante retsgrundlag for denne foranstaltning.

For så vidt angår sager der udmunder i en disciplinærstraf, har Direktoratet for Kriminalforsorgen i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Herning tilkendegivet at kravet i vejledningen om at notatet skal opfylde forvaltningslovens § 24, også omfatter angivelse af disciplinærstrafcirculærene for henholdsvis indsatte og varetægtsarrestanter, herunder reglerne om udmåling af disciplinærstraffen i cirkulærets § 2 (for så vidt angår bøde) og § 3 (for så vidt angår strafcelle).

I sagen i forhørsprotokollen 4/1999 (som endte med udgangskarantæne i en måned) er der – som jeg har nævnt ovenfor – i forbindelse med angivelsen af afgørelsens hjemmel henvist til udgangscirkulærets §§ 4 og 12. Udgangscirkulærets § 12 indeholder regler om nægtelse af udgang og tilbagekaldelse af tilladelse til udgang. Bestemmelsen i § 12, stk. 1, indeholder hjemmel til at ikende udgangskarantæne i tilfælde af fare for misbrug i indtil tre måneder, mens stk. 2 og 3 indeholder hjemmel til at ikende udgangskarantæne på henholdsvis (indtil) 6 og 12 måneder hvis der foreligger skærpene omstændigheder. Den indsatte blev ikendt udgangskarantæne på en måned under henvisning til fare for misbrug.

Der burde derfor som straffehjemmel have været henvist til udgangscirkulærets § 12, stk. 1, for at opfylde vejledningens krav om en præcis angivelse af hjemmelen for den ikendte sanktion.

I én sag (forhørsprotokol 8/2000) er der henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33, jf. disciplinærcirkulærets §§ 1 og 3. I fem sager er der henvist til varetægtsbekendtgørelsens § 35, jf. §§ 1-3 i disciplinærcirkulæret. Den sidste sag (forhørsprotokol 9/2000) indeholder ingen henvisning til straffehjemmelen, men

alene en henvisning til straffelovens § 47, stk. 3, om konfiskation. De syv indsatte blev alle ikendt strafcelle.

Der burde derfor i de fem sager ikke have været henvist til disciplinærcirkulærets § 2 (angående bøde). For at henvisningen er helt præcis, skulle der endvidere i de seks sager som indeholder en henvisning til straffehjemmelen, have været henvist til de(n) relevante bestemmelse(r) i fuldbyrdesbekendtgørelsens § 33, henholdsvis varetægtsbekendtgørelsens § 35, stk. 1.

I sagen i forhørsprotokol nr. 9/2000 blev der i den indsatte celle fundet værktøj tilhørende arresthuset, en hjemmelavet kniv og en hjemmelavet hashpibe. I punktet om overtrådte bestemmelser er der henvist til husordenen § 5 (ulovlige effekter) og § 4 (hashpibe). Det fremgår af den tilgrundliggende rapport at den indsatte var fængselsafsoner.

Jeg beder arresthuset om en udtalelse om hjemmelen for den ikendte disciplinærstraf.

8.1.7.

Af vejledningens pkt. 4 fremgår det at der ved et forhørs begyndelse skal vejledes om fem nærmere opregnede rettigheder. Det drejer sig om:

- retten til at lade sig bistå af andre,
- retten til aktindsigt i sagsakterne,
- retten til at udtale sig – og retten til at undlade at udtale sig – inden der træffes afgørelse,
- retten til ikke at godkende forhørslederens referat af sin forklaring, og
- retten til at få udleveret kopi af notatet om disciplinærsagen.

Det skal efter vejledningens pkt. 9, 7. pind, fremgå af notatet i forhørsprotokollen hvad den indsatte er vejledt om.

I alle otte sager fremgår det af forhørsprotokollen at den indsatte ved forhørets start er blevet vejledt om sine rettigheder som anført i vejledningens pkt. 4. Herudover er den indsatte vejledt om sin ret til at klage over afgørelsen og sagens behandling til Direktoratet for Kriminalforsorgen. I sagerne i forhørsprotokol 5/2000, 6/2000, 7/2000 og 9/2000 – altså fire af de fem seneste sager – fremgår følgende af forhørsprotokollen forud for opregningen af den indsattes rettigheder:

”Indsatte orienteres om sine rettigheder, og genpart udleveres”.

Denne oplysning er fremhævet med fed skrift og oplysningen og den efterfølgende opregning af den indsattes rettigheder efter vejledningens pkt. 4 – og retten til at klage til direktoratet – er noteret i protokollen med mindre typer end den øvrige tekst.

I sagen i forhørsprotokol 9/2000 fremgår det at den indsatte ikke ønskede at give møde og afgive forklaring.

Arresthuset bedes på den baggrund oplyse på hvilken måde den indsatte blev vejledt om sine rettigheder.

Af forhørsprotokol 5/2000 fremgår det at den indsatte i denne sag

”mundtligt [blev] orienteret om sine rettigheder, og fik klagevejledning udleveret”.

Den indsatte blev endvidere spurgt om han ønskede en bisidder, hvilket ikke var tilfældet. Herefter følger det ovenfor nævnte afsnit om den indsattes rettigheder med den nævnte indledning.

Afsnittet med den indsattes rettigheder fremtræder umiddelbart som fortrykt. Det følger af det der er anført i forhørsprotokollen, at den indsatte blev vejledt om retten til en bisidder – hvilket (stadig

ifølge forhørsprotokollens indhold) skete to gange. Jeg beder arresthuset om at oplyse om afsnittet om den indsattes rettigheder foreligger fortrykt i forhørsprotokollen. I bekræftende fald beder jeg arresthuset om at oplyse hvilke yderligere rettigheder den indsatte blev vejledt om.

I sagen i forhørsprotokol 6/2000 består omtalen af orienteringen af den indsatte udelukkende af det afsnit som jeg umiddelbart må opfatte som fortrykt.

Jeg beder på tilsvarende måde som jeg har anført ovenfor vedrørende sagen i forhørsprotokol 5/2000, arresthuset om at oplyse hvilke rettigheder den indsatte blev vejledt om.

I sagen i forhørsprotokol 7/2000 fremgår det at den indsatte blev spurgt om han ønskede bisidder og blev oplyst om at han ikke behøvede at udtale sig.

Jeg beder på tilsvarende måde som jeg har anført ovenfor vedrørende sagen i forhørsprotokol 5/2000, arresthuset om at oplyse hvilke (yderligere) rettigheder den indsatte blev vejledt om.

I sagen i forhørsprotokol 8/2000 fremgår det at den indsatte blev spurgt om han ønskede en bisidder.

Jeg beder på tilsvarende måde som jeg har anført ovenfor vedrørende sagen i forhørsprotokol 5/2000, arresthuset om at oplyse hvilke (yderligere) rettigheder den indsatte blev vejledt om.

I samme sag er det i afsnittet om den indsattes rettigheder anført at ”[i]ndsatte orienteres om sine rettigheder, klagevejledning udleveret [min understregning]”.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om også denne indsatte fik oplysninger om sine rettigheder udleveret skriftligt, således som det fremgår af forhørsprotokollen at de øvrige indsatte har fået det.

8.1.8.

Efter fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 28, stk. 2, varetægtsbekendtgørelsens § 29, stk. 2, og vejledningens pkt. 13 skal den indsatte vejledes om klageadgangen til Direktoratet for Kriminalforsorgen. I vejledningens pkt. 13 er det angivet at den indsatte skal vejledes om adgangen til at klage over (både) "sagens behandling og afgørelse". Det er samtidig angivet at den indsatte bør opfordres til at sende en eventuel klage gennem anstalten.

I alle forhørsager er der, som det fremgår af pkt. 8.1.7., vejledt om klageadgangen med hensyn til både afgørelsen og sagens behandling. De indsatte ses ikke samtidig at være opfordret til at sende en eventuel klage gennem arresthuset.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på sidstnævnte forhold, og jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette punkt.

Som jeg har været inde på ovenfor i punkt 8.1.7., fremtræder opregningen af den indsatte rettigheder imidlertid umiddelbart som fortrykt i forhørsprotokollen. I seks af de otte sager er det endvidere afslutningsvist i forhørsprotokollen (foran sætningen om at indsatte med sin underskrift kan godkende referatet) anført: "Klagevejledning givet" (dette gælder ikke sagerne i forhørsprotokol 2/1999 og 4/1999). Også denne tekst fremtræder imidlertid umiddelbart som fortrykt. Denne opfattelse bestyrkes af at der i fire af de nævnte seks sager i forbindelse med denne oplysning med kuglepen er skrevet et "v-tegn" eller et "ja", som en *individuel* angivelse af at klagevejledning er givet.

Disse forhold efterlader en tvivl om hvorvidt der i sagerne i forhørsprotokol 2/1999 og 3/1999 er meddelt den fornødne klagevejledning. Jeg beder arresthuset om en udtalelse herom.

I sagen i forhørsprotokol 9/2000 ønskede den indsatte ikke at møde og afgive forklaring.

Jeg beder arresthuset om at oplyse på hvilken måde den indsatte blev orienteret om sin mulighed for at klage til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Jeg henviser også i forbindelse med denne disciplinærsag til det som jeg har anført lige ovenfor (om betydningen af at oplysningerne i forhørsprotokollen om den meddelte klagevejledning umiddelbart fremstår som fortrykt tekst).

8.1.9.

Efter vejledningens pkt. 11, sidste afsnit, skal den indsatte orienteres om en eventuel politianmeldelse af det indberettede. Om denne orientering skal der gøres notat i journalen eller i forhørsprotokollen.

Der er ikke sket politianmeldelse i nogen af sagerne.

8.1.10.

Regler om konfiskation over for afsonere findes i straffelovens § 47, stk. 3. Herefter kan der ske konfiskation af genstande som er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i anstalten, medmindre genstandene tilhører nogen som ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold. Procedurereglerne for behandling af disciplinærsager finder også anvendelse i forbindelse med konfiskation, jf. fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 37 og disciplinærstrafvejledningens pkt. 12, 4. afsnit.

For varetægtsarrestanter findes reglerne om konfiskation i retsplejelovens § 931, stk. 5, jf. bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation. Det følger heraf at der kan ske konfiskation af nærmere angivne genstande, herunder euforiserende stoffer og genstande der benyttes eller er bestemt til at benyttes ved indtagelse af så-

danne stoffer, hvis den pågældende administrativt vedtager det. Hvis den pågældende ikke vil vedtage konfiskation, må genstandene overdrages til politiet med henblik på eventuel beslaglæggelse, jf. vejledningens pkt. 12. Effekter der ikke er omfattet af bekendtgørelsen, men som det ikke er tilladt at have i institutionen (f.eks. spiritus), er der ikke hjemmel til at konfiskere, men de kan henlægges på depot indtil løsladelsen.

I fire sager blev fundne mobiltelefoner henlagt på depot til løsladelsen. Der skete konfiskation af hash og/eller hashpiber i tre sager.

Sagen i forhørsprotokol 3/1999 drejer sig om fundet i den indsatte celle af 2 g hash og en mobiltelefon med tilbehør. Der er i protokollen anført følgende om konfiskation:

”Konfiskationer. I medfør af .: Rpl. 807a. Indsatte er indforstået med beslaglæggelsen jf. rpl. 806, stk. 7.”

Det fremgår af punktet afgørelsens hjemmel at den indsatte var indforstået med at den fundne telefon blev henlagt på depot til løsladelsen, og at den konfiskerede hash blev destrueret. Den indsatte var varetægtsarrestant.

*Jeg går ud fra at mobiltelefonen med tilbehør blev henlagt på depot indtil løsladelsen og at der har været tale om udenretlig vedtagelse af konfiskation (af hashen) efter bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993. Jeg forudsætter således at det er en fejl når der i denne sag er henvist til retsplejelo-
vens regler om beslaglæggelse.*

I sagen i forhørsprotokol 8/2000 var der tale om fund af hash, en hjemmelavet hashpibe og skæret fra en engangsskraber, der var blåsort efter stærk varmpåvirkning. Det fremgår af punktet overtrådte bestemmelser at den fundne hash blev konfiskeret med henblik på destruktion. Der er i

protokollen endvidere efter ordet ”konfiskationer” henvist til straffelovens § 47, stk. 3. Også denne indsatte var varetægtsarrestant.

Jeg går ud fra at også barberbladet og den hjemmelavede hashpibe blev konfiskeret og at konfiskationen i det hele fandt sted efter reglerne om udenretlig vedtagelse, jf. bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993.

I sagen i forhørsprotokol 9/2000 er det anført at der skete konfiskation efter straffelovens § 47, stk. 3. I fortsættelse heraf er det i protokollen oplyst at de fundne genstande tilhører arresthuset. Sagen drejede sig om fundet i den indsattes celle af en hjemmelavet kniv, en hjemmelavet hashpibe og diverse værktøj tilhørende arresthuset. Den pågældende var fængselsafsoner.

Jeg går ud fra at arresthuset med ordet konfiskationer har henvist til kniven og piben, og jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette punkt.

8.1.11. Arresthusets sanktionsvalg

Som jeg har været inde på i indledningen til afsnittet om disciplinærsager, har jeg ved min gennemgang af det modtagne materiale navnlig haft opmærksomheden henledt på hvorvidt proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt.

Efter disciplinærcirkulærets § 3, stk. 2, kan strafcelle ikke ikendes i mere end 1 uge, medmindre der foreligger undvigelse, forsøg herpå, udeblivelse fra udgang eller grovere disciplinærforseelse i øvrigt. Af de syv sager hvor der blev ikendt strafcelle, endte en sag med 10 dages strafcelle, fire sager med 7 dage og to sager med 5 dages strafcelle.

I sagen i forhørsprotokol 7/2000 havde den indsatte lånt sin mobiltelefon ud til en medindsat der af retten var pålagt brev- og besøgskontrol. Den

indsatte blev ikendt strafcelle i 10 dage, mens den medindsatte - der havde lånt telefonen - for sin forseelse blev ikendt strafcelle i 7 dage.

Jeg må på baggrund af cirkulærets § 3, stk. 2, lægge til grund at arresthuset har anset den indsatte udlån af telefonen for at være en grov disciplinærforseelse. Under henvisning til forskellen i udmålingen af straf til de implicerede indsatte og idet forhørsprotokollen ikke indeholder nogen nærmere forklaring herpå, beder jeg arresthuset om at oplyse på hvilket faktisk grundlag arresthuset har udmålt de 10 dages strafcelle til den indsatte.

I sagen i forhørsprotokol 4/1999 blev den indsatte idømt udgangskarantæne på en måned fra den 15. december 1999 fordi han ikke havde overholdt vilkårene for udgangstilladelsen. Det fremgår af udgangscirkulærets § 31, stk. 3, at udgang kan gives selv om der er truffet afgørelse efter cirkulærets § 12 om udgangskarantæne forudsat at der foreligger særlige omstændigheder. Den omstændighed at den indsatte på trods af udgangskarantænen den 3. januar 2000 – med det angivne formål – fik tilladelse til udgang fra arresthuset, kan derfor ikke i sig selv give mig anledning til bemærkninger.

Det fremgår dog af min gennemgang af udgangssagerne (se nedenfor i afsnit 8.2.) at den selv samme indsatte i de foregående to måneder forud for den sag som gav anledning til udgangskarantæne i hvert fald i syv tilfælde havde haft udgang med henblik på operation og kontrol.

Jeg beder arresthuset oplyse hvilke overvejelser med hensyn til valg af sanktion den indsatte behøver for udgang med henblik på behandling mv. har givet arresthuset anledning til.

8.2. Udgangssager

Som jeg har nævnt ovenfor, modtog jeg i forbindelse med inspektionen 33 udgangssager. I 32 af sagerne har arresthuset givet tilladelse til udgang og kun i et tilfælde et afslag.

Jeg bad under inspektionen om at modtage udgangssagerne for året forud for inspektionen, dog max. de sidste 10 sager. Jeg har derfor ikke foretaget en tilbunds-gående undersøgelse af de første 23 sager, men har ladet disse sager indgå i grundlaget for mine generelle bemærkninger nedenfor om begrundelse.

Reglerne om udgang til afsonere findes i fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 24 og i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 18. marts 1986 med senere ændringer om udgang til indsatte. For så vidt angår varetægtsarrestanter, findes reglerne i § 24 i Justitsministeriets bekendtgørelse af 12. september 1978 om ophold i varetægtsfængsel og i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 13. september 1978 om udgang til varetægtsarrestanter. Cirkulæret om udgang til indsatte indeholder endvidere et afsnit med regler for varetægtsarrestanter der er anbragt i fuldbyrdelsesanstalt efter retsplejelovens § 777. Direktoratet for Kriminalforsorgen har i fortsættelse af disse cirkulærer udsendt en vejledning af 10. januar 1994. Vejledningen vedrører afsonere, personer der udstår forvaring, og varetægtsarrestanter der er anbragt i fuldbyrdelsesanstalt efter retsplejelovens § 777.

Reglerne for udgang til afsonere tager deres udgangspunkt i det forhold at udgang er forudsat at være et regelmæssigt led i fuldbyrdelsen af fængselsstraf. Der er således en formodning for at indsatte under afsoningen skal have adgang til udgang. Tilladelse til udgang forudsætter dog samtidig at fare for misbrug ikke foreligger, og at der er et godkendt udgangsformål. Kan der ikke bortses fra en vis misbrugsrisiko, vil udgang alt afhængig af den styrke med hvilken udgangsformålet taler for en udgangstilladelse, kunne gives med ledsager. Udgang gives i form af weekendudgang (udgang med henblik på besøg hos bestemte personer – ofte benævnt som weekendorlov), udgang med henblik på beskæftigelse hos arbejdsgiver

eller deltagelse i undervisning (frigang), udgang i forbindelse med besøg (udgangen i den forbindelse starter altid i institutionen), udgang til udflugter og udgang til særlige formål (i forbindelse med pårørendes alvorlige sygdom eller død, vigtige familiebegivenheder og til varetagelse af påtrængende personlige interesser mv.). Udgang gives på en række standardvilkår som f.eks. at den indsatte ikke begår strafbart forhold, at den indsatte følger den fastlagte rejseplan og ikke skifter opholdssted uden forud indhentet tilladelse (udgangscirkulærets § 10, stk. 3). Udgang kan endvidere gives på vilkår der er fastsat under hensyn til oplysningerne i den konkrete sag, som f.eks. at den indsatte ikke nyder spiritus under hele udgangen eller umiddelbart før og under rejsen eller andre vilkår som findes hensigtsmæssige i den enkelte sag. Der er i reglerne fastsat nogle tidsmæssige betingelser for at den indsatte kan få regelmæssig weekendudgang (weekendorlov). De tidsmæssige betingelser angår hovedsageligt straffens længde og den (brøk)del som den indsatte har afsonet af sin straf. Tilsvarende betingelser kræves ikke for at give udgang af mindre tidsmæssig udstrækning såsom udgang til visse særlige formål som f.eks. besøg hos nærtstående personer som er alvorligt syge, tilstedeværelse ved nærtstående personers begravelse, lægeundersøgelse mv. og møde i retten eller for anden offentlig myndighed (udgangscirkulærets § 31, stk. 1). I visse tilfælde skal den politimester der har behandlet straffesagen, høres før afgørelsen træffes. I visse tilfælde skal endvidere Kriminalforsorgen i Frihed og/eller socialforvaltningen i den indsattes bopælskommune høres. I tilfælde af uenighed træffes afgørelsen af Direktoratet for Kriminalforsorgen (udgangscirkulærets § 6, stk. 4).

Udgangspunktet for reglerne for varetægtsarrestanter er at en eventuel tilladelse til udgang forudsætter et samtykke fra den politimester som har behandlet straffesagen, at samtykket altid skal foreligge skriftligt (cirkulærets § 4, stk. 2, sammenholdt med vejledningens pkt. 6, sidste afsnit), at udgang - hvis politimesteren giver sit samtykke - altid skal ske med ledsagelse (§ 3, stk. 1, i udgangscirkulæret for varetægtsarrestanter), og at der normalt kun kan gives tilladelse til udgang af kortere varighed og til nærmere, snævert begrænsede formål som svarer til de vig-

tigste af de formål som er angivet i § 31, stk. 1 og 2, i udgangscirkulæret for afsonere.

Forvaltningslovens §§ 22 og 24 er sålydende:

”...

§ 22. En afgørelse skal, når den meddeles skriftligt, være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

...”

”...

§ 24. En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.

Stk. 2. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

Stk. 3. Begrundelsens indhold kan begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til denne til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, jfr. § 15.

...”

I alle de sager hvor der er givet tilladelse til udgang, er tilladelsen meddelt skriftligt. Som det fremgår af afgørelsens tekst, er formålet med at tilladelsen udfærdiges skriftligt bl.a. at udstyre den indsatte med et bevis for lovligheden af opholdet uden for arresthusets område i det tidsrum som udgangstilladelsen omfatter. Det forhold at udgangstilladelsen meddeles skriftligt, medfører imidlertid også at afgørelsen om udgang – i det omfang den pågældende ikke fuldt ud har fået medhold, jf. forvaltningslovens § 22 – må opfylde de almindelige regler om begrundelse i lovens § 24.

I 14 sager blev tilladelse til udgang givet på særlige vilkår – typisk i form af vilkår om ikke at indtage alkohol eller euforiserende stoffer.

Ansøgningen om udgang kan således i 14 af de 34 sager ikke anses for fuldt ud at være blevet imødekommet, og afgørelserne i disse sager skulle derfor have indeholdt en begrundelse for de særlige vilkår der er knyttet til tilladelsen.

Jeg er opmærksom på at tilladelserne – også de tilladelser som er givet på standardvilkår – indeholder følgende passus som er underskrevet af den udgangssøgende:

”Jeg erklærer herved at være indforstået med ovennævnte vilkår for min udgang og forpligter mig til ved tilbagekomsten at medbringe denne udgangstilladelse. Jeg er i øvrigt indforstået med de gældende regler om udgang.”

Forvaltningslovens begrundelseskrav er ikke udelukkende foreskrevet af hensyn til partens interesse i at få en orientering om baggrunden for afgørelsen, men også (bl.a.) for at skabe en vis garanti for afgørelsens rigtighed. Ombudsmanden har i forbindelse med behandlingen af en tidligere sag udtalt at det må anses for udelukket at forvaltningslovens kapitel 6 kan fraviges ved aftale mellem myndigheden og den pågældende part (Folketingets Ombudsmands beretning for året 1990, s. 27 f med henvisning).

Den omstændighed at den der søger om udgangstilladelse, erklærer sig indforstået med at der er stillet særlige vilkår for at imødekomme den pågældendes ansøgning, har derfor ikke den konsekvens at begrundelseskravene bortfalder helt eller delvist.

I ni af de ti udgangssager som indgår i undersøgelsen, har arresthuset givet tilladelse til udgang. I et tilfælde er der givet et afslag. Sagerne angår udgang for i alt seks personer til vidt forskellige formål der som hovedregel har kunnet tilgodeses på få timer eller i løbet af en enkelt dag. Der er således kun i to tilfælde tale om

weekendudgang (sagerne 200769 og 310560). I de syv øvrige sager som førte til en udgangstilladelse, blev tilladelse givet til særlige formål efter udgangscirkulærets § 31 - herunder i tre tilfælde til varetagelse af personlige interesser (§ 31, stk. 2, nr. 2) og i to tilfælde til behandling hos tandlæge.

De fleste af de undersøgte sager indeholder ikke oplysninger om hvorvidt de udgangssøgende har haft status som afsonere eller varetægtsarrestanter. I de tilfælde hvor andet ikke fremgår, må jeg gå ud fra at de pågældende har været strafafsonere, jf. min gennemgang af reglerne ovenfor. Hvis ikke andet er anført, skal mine henvisninger i det følgende til cirkulæret forstås som henvisninger til udgangscirkulæret for afsonere.

Efter vejledningens pkt. II, 1, bør udgang med henblik på besøg hos bestemte personer nægtes, hvis besøget ikke findes formålstjenligt. Dette kan være tilfældet, når forbindelse i det væsentlige hidrører fra fælles anstaltsophold eller lignende. I de to tilfælde hvor der er givet tilladelse til weekendudgang, har der været tale om besøg hos familie. I det førstnævnte tilfælde var tilladelsen til udgang til besøg hos den indsattes mor kombineret med den indsattes indflytning i en ny lejlighed, i sidstnævnte tilfælde var udgangen med henblik på besøg hos den indsattes bror kombineret med samvær med egne børn hos broderen. I den første af disse sager (j.nr. 200769 – udgang fra den 22. september 2000) er som hjemmel for tilladelsen til weekendudgang med henblik på indflytning i ny lejlighed og ophold hos den indsattes mor, angivet udgangscirkulærets §§ 29, stk. 2 og 24, stk. 3. § 29, stk. 2, vedrører ophold i egen bolig hvis særlige omstændigheder taler derfor. § 24, stk. 3, vedrører spørgsmålet om dokumentation fra den person som besøget angår, forud for hvert enkelt besøg.

Der burde som hjemmelsgrundlag for den pågældende tilladelse have været henvist til udgangscirkulærets § 24, stk. 1, om tilladelse til udgang til at besøge bestemte personer, og ikke til § 24, stk. 3.

Som det fremgår af reglerne som de gengivet ovenfor, kan længden af den indsat-tes straf sammenholdt med udgangsformålet have betydning for om der kan gives tilladelse til den ansøgte udgang. Det følger af udgangscirkulærets § 31, stk. 2, nr. 2, sammenholdt med § 31, stk. 1, at indsatte som udstår frihedsstraf i mindre end 30 dage, ikke kan få udgang med henblik på at varetage personlige interesser. I to sager der vedrører den samme indsatte (j.nr. 31063), har arresthuset givet tilladelse til udgang efter udgangscirkulærets § 31, stk. 2, nr. 2 – udgang henholdsvis den 22. september og 26. september 2000. Det fremgår af den første af de to sager at den indsatte den 12. september 2000 påbegyndte ”en 25 dage lang afsoning”, jf. ansøgningen af samme dato om tilladelse til udgang den 22. september 2000.

Jeg beder arresthuset om en udtalelse om hjemmelen for de to tilladelser.

Af vejledningen om udgang til afsonere fremgår under pkt. II, 1, s. 6, følgende:

” ...

Det vil normalt ikke blive betragtet som udgangsmisbrug, hvis den indsatte ikke anvender hele udgangsperioden til samvær med den eller dem, som den pågældende har udgang til at besøge, men fx under udgangen også omgås andre personer og/eller overværer et idrætsarrangement eller en teaterforestilling, eller i øvrigt dyrker sine fritidsinteresser, forudsat at udgangen i øvrigt benyttes således, at samværet med familien eller de pårørende fortsat må karakteriseres som det primære.

...”

I flere af udgangssagerne er tilladelse givet med vilkår om at den indsatte ”tager ophold på de i udgangstilladelsen anførte adresser” (citatet stammer fra sagen om weekendorlov den 22. september – 24. september 2000; journalnummer 200769).

Jeg beder arresthuset oplyse hvorledes dette vilkår skal forstås. Hvis vilkåret er ment som en skærpelse i forhold til praksis således som praksis er beskrevet i vejledningen, jf. citatet ovenfor, beder jeg arresthuset om at redegøre for det retlige grundlag for vilkåret og begrunde at dette vilkår blev knyttet til udgangstilladelsen i den konkrete sag.

8.2.1.

Efter vejledningen (pkt. II, 1, s. 5, vedrørende besøg hos bestemte personer mv. - weekendudgang) skal der altid være personlig eller telefonisk kontakt med udgangsadressaten inden den første udgang. Der kan endvidere efter en konkret vurdering være behov for at aflægge hjemmebesøg, eller at kontrollere udgangsadressaten i kriminalregisteret. Efter cirkulærets § 24, stk. 3, skal der i forbindelse med hver enkelt udgang med henblik på besøg hos bestemte personer mv. indhentes bekræftelse fra vedkommende på at besøget kan finde sted. Efter cirkulærets § 31, stk. 6, er det endvidere i almindelighed en forudsætning for udgang til de særlige formål som § 31 angår, at den indsatte tilvejebringer fornøden dokumentation for de omstændigheder, der begrundet udgang.

Af den ene sag om weekendudgang (j.nr. 310560 – weekendudgang den 17. – 19. november 2000) fremgår det af en påtegning på ansøgningen om udgang at arresthuset den 1. november 2000 har haft telefonisk kontakt med den indsattes bror og fået bekræftet at det planlagte besøg kunne finde sted.

I den anden af sagerne om weekendudgang (j.nr. 200769) har den indsatte i ansøgningen ud for spørgsmålet om eventuelt telefonnummer skrevet et minus. Der foreligger i sagen en skriftlig bekræftelse fra moderen på at besøget kan finde sted, jf. udgangscirkulærets § 24, stk. 3.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om den indsatte på et tidligere tidspunkt har haft weekendudgang med henblik på besøg hos sin mor. I benægtende fald beder jeg arresthuset om at oplyse hvorfor arresthuset ikke har haft personlig eller telefonisk kontakt med moderen, før tilladelsen til udgang blev givet.

Der foreligger i de syv tilfælde hvor der er givet udgang efter cirkulærets § 31 til særlige formål, kun dokumentation efter cirkulærets § 31, stk. 6, i to tilfælde (j.nr. 030252 og 031063/udgang den 22. september 2000) – i den første af disse sager består dokumentationen i at den indsattes svoger, som også skulle deltage i den private bisættelse, telefonisk har bekræftet at begivenheden skulle finde sted.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorfor dokumentationskravet ikke har været iagttaget i de fem øvrige sager.

8.2.2.

Før der gives tilladelse til udgang uden ledsagelse, skal institutionen efter cirkulærets § 5 – i visse tilfælde – indhente en udtalelse fra den politimester der har behandlet straffesagen. Det drejer sig f.eks. om udgang til indsatte der nu eller tidligere er dømt for nærmere opregnet farlig kriminalitet såsom brandstiftelse, grovere vold- eller sædelighedsforbrydelser eller røveri. Tilsvarende gælder i en række andre tilfælde hvor den indsatte har begået kriminalitet under undvigelse eller udgang, hvor den indsatte hyppigt recidiverer, eller hvor der er tale om udgang til udlændinge der skal udvises. Der skal endvidere - uanset reglerne i cirkulæret - efter vejledningens pkt. I, 6, altid ske høring af politiet hvis forholdene i den enkelte sag taler for det, eller hvis politiet i den enkelte sag har anmodet om det. Høringen sker ved anvendelsen af et særligt skema, men kan i særligt hastende tilfælde ske telefonisk, jf. cirkulærets § 6. Det følger af vejledningen (ligeledes pkt. I, 6) at institutionen i de særligt hastende tilfælde bør anmode politiet om efterfølgende af afgive et skriftligt hørings-svar.

Kun en af de ti sager som indgår i min undersøgelse, indeholder oplysninger om arten af den indsattes kriminalitet (j.nr. 45/00 – 310560). Kun denne ene sag indeholder endvidere oplysning om udgangsmisbrug under den nuværende eller eventuel tidligere afsoning. I denne sag blev der givet afslag på weekendudgang efter 1. august 2000 bl.a. med henvisning til det tidligere udgangsmisbrug. Jeg har bemærket mig at den pågældende indsattes anden sag (om weekendudgang den 17. – 19. november 2000) ikke indeholder oplysningerne om det tidligere udgangsmisbrug mv.

Jeg går ud fra at disse oplysninger er indgået i afvejningen af misbrugsrisikoen over for den styrke hvormed udgangsformålet (besøg hos broderen og samvær med egne børn) har talt for at imødekomme ansøgningen om udgang. At sagen ikke indeholder de nævnte oplysninger, må jeg derfor anse for en fejl.

Kun i en af de ti sager er der foretaget høring af politimesteren (j.nr. 030252). Denne sag drejer sig om udgang efter cirkulærets § 31, stk. 1, nr. 2, til bisættelse af den indsattes svigermor. Det fremgår af sagen at arresthuset foretog høring af politiet med baggrund i at den indsatte havde været anholdt af politiet med henblik på indsættelse i arresthuset til afsoning.

I den ovenfor nævnte sag om weekendudgang den 17. – 19. november 2000 (j.nr. 310560) blev der givet tilladelse til weekendudgang. Den indsattes tidligere tilsvarende ansøgning fra juli måned 2000 (j.nr. 45/00) blev derimod afslået bl.a. med baggrund i den indsattes misbrug af udgang under en tidligere afsoning, i den indsattes undvigelse fra politiet under en tidligere afsoning og i den indsattes massive spiritusproblemer. Af sagen om afslag på weekendudgang (j.nr. 45/00) fremgår det at den indsatte afsonede en dom afsagt af Retten i Kalundborg. Som sagen om

tilladelse til weekendudgang den 17. – 19. november 2000 nu foreligger oplyst for mig, fremgår det ikke af ansøgningsblankettens bagside (mødebehandling af udgangsansøgning) at Politimesteren i Kalundborg har været hørt før tilladelsen blev givet. Jeg bemærker dog i den forbindelse at den mødebehandling som er refereret på bagsiden af ansøgningsblanketten (modtaget i arresthuset den 30. oktober 2000), ikke vedrører den indsattes ansøgning om weekendudgang i november måned 2000, men derimod den indsattes tilsvarende ansøgning modtaget den 17. juli 2000.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om også ansøgningen modtaget den 30. oktober 2000 har været mødebehandlet. Jeg beder endvidere arresthuset om at oplyse om Politimesteren i Kalundborg har været hørt før afgørelsen om at tillade weekendudgang den 17. - 19. november 2000 blev truffet, og i givet fald i hvilken form. Hvis politimesteren ikke har været hørt, beder jeg arresthuset om en udtalelse om den nærmere begrundelse herfor.

8.2.3.

Kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse, jf. forvaltningslovens § 19, stk. 1. Det gælder dog kun hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Partshøringspligten begrænses desuden ved en række undtagelser i § 19, stk. 2.

Partshøringspligten er først og fremmest af betydning i de sager hvor der gives afslag – her på ansøgninger om udgangstilladelse – men skal på samme måde som forvaltningslovens begrundelsesregler iagttages hvis

tilladelsen til udgang gives på *særlige vilkår*. De oplysninger som knytter sig til de særlige vilkår må i denne sammenhæng opfattes som værende til ugunst for den indsatte og af væsentlig betydning for (denne del af) sagens afgørelse.

I den sag som endte med et afslag (j.nr. 45/00) er indgået oplysninger om den indsatte massive spiritusproblemer og oplysninger om forskellige forhold under tidligere afsoning – herunder oplysninger om misbrug af udgangstilladelse og forsøg på undvigelse fra politiet. Arresthusets afslag af 27. juli 2000 på ansøgningen om udgangstilladelse er begrundet med en henvisning til disse oplysninger og er den 3. august 2000 stadfæstet af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Det fremgår af direktoratets afgørelse at den indsatte har tilbudt at tage antabus under den ansøgte weekendorlov. Jeg går ud fra at dette tilbud er fremsat over for direktoratet og altså efter at den indsatte havde fået meddelelse om arresthusets begrundede afgørelse.

Jeg beder arresthuset om at oplyse i hvilket omfang den indsatte har været partshørt om de ovenfor nævnte oplysninger. Jeg beder Direktoratet for Kriminalforsorgen om tilsvarende oplysninger som klageinstans.

8.2.4

I sagen om afslag på udgang (j.nr. 45/00 – 310560) har Arresthuset i Kallundborg som (en del af) begrundelsen henvist til udgangscirkulærets § 4 og § 4, stk. 3.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i sin afgørelse af 3. august 2000 som klageinstans henvist til cirkulærets § 4, stk. 1, og § 4, stk. 3, og jeg foretager mig derfor ikke noget i anledning af arresthusets lovhenvielse i denne sag.

Som jeg har været inde på ovenfor (pkt. 8.2.), indeholder de sager hvor udgangstilladelse er givet med individuelt fastsatte vilkår ingen begrundelse for denne del af afgørelsen.

Den første af udgangstilladelserne i de to sager under j.nr. 031063 (udgang den 22. september og 26. september 2000) blev givet bl.a. på vilkår om at den indsatte ikke indtog stoffer eller berusede sig under udgangen. Udgangstilladelsen den 26. september 2000 blev derimod givet uden individuelt fastsatte vilkår.

Jeg beder arresthuset om at oplyse baggrunden for denne forskel.

8.2.5.

Efter vejledningens pkt. II, 1, bør institutionerne overveje behovet for i særlige tilfælde at foretage kontrol af den indsattes tilstedeværelse på udgangsadressen.

Den tidligere nævnte indsatte som i juli/august 2000 fik afslag på weekendudgang, fik i weekenden den 17. – 19. november 2000 tilladelse til weekendudgang med henblik på besøg hos sin bror og samvær med egne børn (j.nr. 310560-0517). Jeg går ud fra at samværet med børnene fandt sted på broderens bopæl.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om muligheden for kontrol er indgået i de overvejelser som førte til at den indsatte i anden omgang fik tilladelse til weekendudgang.

9. Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset sender de udtalelser som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

10. Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, politimesteren, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Inspektionschef
Lennart Frandsen